

MASTEROPPGAVE I BARNEVERN
HJELPETILTAK I BARNEVERNTJENESTEN

SBV5910 – VÅREN 2021

**OsloMet – Storbyuniversitet, Fakultet for
samfunnsvitenskap**

Sammendrag

Statistisk sentralbyrå viser at i 2019 mottok 54 592 barn og unge hjelpetiltak fra barneverntjenesten (SSB, 2 juli 2020). Tall fra de siste årene viser at over 80 prosent av barn som får hjelp fra barneverntjenesten mottar hjelpetiltak (Bunkholdt&Kvaran, 2015, s.178). Mange familier mottar flere hjelpetiltak samtidig. Tallene har vært mer eller mindre stabile gjennom den siste femårsperioden.

Min masteroppgave handler om å utforske hvordan barnevernsansatte argumenterer og drøfter ved tiltaksvalg i barneverntjenesten. Samt hvordan barn og unges omsorgssituasjon og behov blir definert utfra rollen og posisjon til barnevernsansatte. Studiet er basert på tre feltobservasjoner ved to tjenestesteder.

Vitenskapeligforankring i denne oppgaven er basert på interpretivisme og «thick description» (Risjord 2014, s. 42 og 46). Det handler om å ta utgangspunktet i å forstå aktørenes meninger, tanker, og handlinger utfra deres motiver, muligheter, situasjoner og resultater. I presentasjon av funn og analyseprosessen presenterer jeg dermed barnevernansattes argumentasjoner, tanker og vurderinger i de ulike sakene som ble tatt opp. På den måten forsøker jeg å få frem de underliggende strukturer av meninger som påvirker tiltaksvalget i barnevernet.

Mitt hovedfunn i denne oppgaven er at det er flere elementer som danner grunnlaget for om barnevernsansatte tilbyr og iverksetter hjelpetiltak etter barnevernloven § 4-4. De elementene som jeg kom frem til i oppgaven går ut på barnevernfaglige vurderinger som innebærer hovedsakelig utviklingspsykologiske kunnskap om barn og unge. Samt elementer som innebærer barneverntjenestens syn på barn og unge, familienes kulturelle bakgrunn og barnevernsansattes posisjon og bakgrunn, som er forankret i barneverntjenestens vurderinger og avgjørelser ved tiltaksvalget.

Den studien har begrenset utvalg, det er derfor nødvendig med videre forskning for å bekrefte disse funnene.

Abstract

Statistics Norway shows that in 2019, 54 592 children and young people received support measures from the child welfare service (Statistics Norway, 2 July 2020). Figures from recent years show that more than 80 per cent of children who receive help from the child welfare service receive help measures (Bunkholdt & Kvaran, 2015, p.178). Many families receive several assistance measures at the same time. The figures have been more or less stable over the last five-year period.

My master's thesis is about exploring how child welfare employees argue and discuss when choosing measures in the child welfare service. As well as how children and young people's care situation and needs are defined based on the role and position of child welfare employees. The study is based on three field observations at two service locations.

Scientific grounding in this thesis is based on interpretivism and "thick description" (Risjord 2014, p. 42 and 46). It is about taking the starting point in understanding the actors' opinions, thoughts, and actions based on their motives, opportunities, situations and results. In the presentation of findings and the analysis process, I thus present child welfare employees' arguments, thoughts and assessments in the various cases that were raised. In this way, I try to bring out the underlying structures of opinions that influence the choice of measures in child welfare.

My main finding in this thesis is that there are several elements that form the basis for whether child welfare employees offer and implement remedial measures according to the Child Welfare Act § 4-4. The elements that I came up with in the thesis are based on child welfare professional assessments that involve mainly developmental psychological knowledge about children and young people. As well as elements that involve the child welfare service's view of children and young people, the families' cultural background and the child welfare service's position and background, which are anchored in the child welfare service's assessments and decisions in the choice of measures.

That study has a limited sample, so further research is needed to confirm these findings.

Forord

Først og fremst vil jeg takke de barneverntjenestene som har vært villige til å ta meg imot, og lot meg gjennomføre min feltobservasjon. Det har vært spennende og interessant. Uten dere hadde ikke denne masteroppgaven vært mulig.

Jeg vil takke min veileder Nicole Hennum som har bidratt med nyttige innspill og inspirasjon i arbeid med oppgaven.

Jeg vil også takke min arbeidsplass i bydel Alna, som har heiet og støttet meg i denne prosessen. Spesielt vil jeg takke min leder Nina Svensen for tilretteleggelse av min arbeidssituasjon slik at det har vært mulig å gjennomføre denne masteroppgaven. Samt oppmuntrende og positive ord underveis i prosessen.

Til slutt vil jeg takke min familie som har motivert meg til å fullføre denne masteroppgaven. Min kjære mann som har bidratt med konstruktive innspill, og vært en god støttespiller i prosessen med oppgaven. Jeg vil takke for forståelsen og tålmodigheten med at jeg har vært en del fraværende på grunn av denne oppgaven.

En siste takk til mine venner og klassekamerater for gode diskusjoner og tilbakemeldinger.

Oslo, mai 2021

Tanya Rasul

INNHALDSFORTEGNELSE

MASTEROPPGAVE I BARNEVERN	1
<i>Kapittel 1: .....</i>	<i>1</i>
Innledning	1
Bakgrunn for valg av tema.....	1
Problemstilling	2
Problemstilling:.....	3
Delspørsmål:	3
Avgrensning	3
Begrepsavklaring	4
Oppbygning av oppgaven	5
<i>Kapittel 2: .....</i>	<i>6</i>
Barneverntjenesten i Norge.....	6
Barneverntjenestens sentrale prinsipper	6
Meldinger, meldeplikt og undersøkelser.....	7
Hjelpetiltak.....	9
De ulike hjelpetiltakene	10
Tall og statistikk.....	11
<i>Kapittel 3 .....</i>	<i>12</i>
<i>Tidligere forskning: Kunnskapsstatus .....</i>	<i>12</i>
Innledning	12
Bare fantasien setter grenser? Om kommunenes bruk av hjelpetiltak i barnevernet	13
Det å reise vasker øynene	15
Hjelpetiltak i barnevernet – en kunnskapsstatus	18
<i>Kapittel 4: .....</i>	<i>20</i>
<i>Teori.....</i>	<i>20</i>
Innledning	20
Barnevernansattes yrkesutøvelse	21
Mestring og kompetanse	21
Kompetanselinjene.....	22
Synet på barn og barndom	24
Barns medvirkning i flerkulturelt perspektiv	26
Alternative tilnærminger	27
Kulturalisering og integreringstiltak i barnevernet	29
Klassebakgrunn.....	31
Oppsummering.....	32
<i>Kapittel 5: .....</i>	<i>32</i>
<i>Metode .....</i>	<i>32</i>
Vitenskapelig ståsted	33
Analyseprosessen.....	34
Etske refleksjoner omkring valg av metode	36

Refleksjoner omkring reliabilitet og validitet	37
<i>Kapittel 6</i>	38
Presentasjon av funn	38
Hvordan barnets subjektposisjon blir omtalt	38
Synet på barndom og barneoppdragelse	41
Kultur og etnisitet	43
Barneverntjenestens yrkesutøvelse	46
Oppsummering.....	47
<i>Kapittel 7</i>	47
Drøfting.....	47
Hvilke barnevernfaglige begrunnelser settes til grunn ved tiltaksvalget?	48
Hvordan beskriver kontaktpersoner ved barneverntjenestene tiltaksvalget utfra familienes etniske minoritetsbakgrunn?	51
Tiltak for integrering av foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn.....	53
Hvordan blir barns medvirkning tatt med i avgjørelser om hjelpetiltak?	54
I hvilken grad kan kontaktpersonenes posisjon i barneverntjenesten ha påvirkning på tiltaksvalget?	55
Oppsummering.....	57
<i>Kapittel 8</i>	57
Oppsummering og avslutning	57
«På hvilke grunnlag setter kontaktpersoner i barneverntjenesten inn hjelpetiltak etter barnevernloven?»	58
<i>Litteraturliste:</i>	60

KAPITTEL 1:

INNLEDNING

Min masteroppgave handler om å utforske argumenter og vurderinger som ligger til grunn for at kontaktpersoner i barneverntjenesten setter inn hjelpetiltak. Jeg presenterer relevant forskning som tar for seg vurderinger om beslutninger som tas ved hjelpetiltak, og hva slags forskning som finnes om effekten av tiltakene. Videre ønsker jeg å undersøke hvordan kontaktpersoner ved barneverntjenesten drøfter saker som omhandler etniske minoritetsfamilier med fokus på kulturalisering, kulturkompetanse, integrering og kultursensitivitet. Jeg vil studere hvordan kategoriseringer og stereotyper av forskjellige minoritetsgrupper kan påvirke valg av hjelpetiltak. Formålet med min oppgave er å beskrive begrunnelsene av vurderinger ved beslutninger som tas om hjelpetiltak i barneverntjenesten.

BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA

Barneverntjenesten setter inn hjelpetiltak når barn og familier er i behov av hjelp. Hjelpetiltak er tiltak etter barnevernloven § 4-4 (barnevernloven, 1992, § 4-4). Tiltakene kan enten være rettet mot barn, foreldre og familie som helhet, og iverksettes i hovedsak dersom familiene samtykker. Hjelpetiltak kan også pålegges av fylkesnemnda dersom foreldrene ikke samtykker. Dette brukes ved sjeldnere tilfeller hvor det foreligger alvorlig bekymring for barn og unge. Formålet med hjelpetiltak er å bidra til positive endringer hos familiene¹.

Hjelpetiltak kan både gis som tiltak i hjemmet, eller som et midlertidig plasseringstiltak. Jeg tenker at tiltaksarbeidet er svært viktig del av barneverntjenestens arbeid da tiltak som settes er avgjørende for om barn og familier får den hjelpen de er i behov av. Slik Bunkholdt og Sandbæk (2008) beskriver hjelpetiltak som grunnfjellet i barnevernets arbeid.

Utfra barnevernlovens formål §1-1 som lyder slikt: «Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og

---

¹

<https://bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/Samarbeid mellom helse og barnevern/Tilbud og tjenester/Barnevernets tjenester og tiltak/>

forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår» (barnevernloven, 1992, § 1-1). Utfra loven har barneverntjenesten et ansvar og plikt til å hjelpe barn og familier til rett tid og å gi nødvendig hjelp. Hjelpetiltak som settes skal begrunnes ut ifra barnets behov, og barnets beste skal være utgangspunktet for de vurderinger som tas (Bunkholdt & Sandbæk, 2008, s. 174).

Tall fra SSB viser at det i 2019 var 54 592 barn og unge som mottok hjelpetiltak fra barneverntjenesten². Ved utgangen av 2019 mottok 72 prosent av barn med barnevernstiltak hjelpetiltak³. Videre kan det også nevnes at barn og unge med innvandrerbakgrunn er overrepresentert som mottakere av hjelpetiltak i hjemmet. I 2019 var 26 prosent barn med innvandrerbakgrunn eller foreldre med innvandrerbakgrunn som mottok hjelpetiltak⁴.

Tallene viser at det er en stor andel av befolkningen som mottar hjelpetiltak fra barneverntjenesten, og disse tallene har vært mer eller mindre stabile gjennom den siste femårsperioden. Jeg har valgt å skrive om hjelpetiltak i barneverntjenesten for å kunne se nærmere på hvordan barnevernsansatte kommer frem til tiltaksvalget i familiene, med hovedvekt på barn og familier med en annen etnisk minoritetsbakgrunn. Hva slags faglig argumentasjon eller belegg de har for å iverksette ulike type hjelpetiltak? Og er det slik at tiltakene vil ha effekt for å ivareta familienes og barns behov for nødvendig hjelp. Jeg ønsker å bidra til mer kunnskap om dette feltet da det handler om et godt barnevernsarbeid som vil gagne til det beste for barn og familier i barneverntjenesten.

PROBLEMSTILLING

Som presentert i innledningen omhandler denne oppgaven om hvordan barneverntjenesten vurderer og argumenterer når det skal settes inn hjelpetiltak i familiene, med hovedvekt på familier med ikke-vestlig bakgrunn. Det er interessant å utforske hva som tas i betraktning i slike vurderinger, og hva det legges vekt på i disse avgjørelsene. Samt hvordan barneverntjenesten bruker sin kompetanse. Videre tenker jeg det også vil være interessant å utforske kontaktpersonenes posisjon, og hvordan det også kan ha påvirkning på tiltaksvalget.

---

² <https://www.ssb.no/barneverng>

³

https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Barn_og_unge_med_tiltak_fra_barnevernet/barn_med_hjelpetiltak/

⁴ https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Barnevernstiltak_blant_barn_med_ulik_landbakgrunn/

Dette temaet tar for seg et omfang av mulige forskningsspørsmål, og har derfor blitt presisert til følgende problemstilling:

PROBLEMSTILLING:

På hvilke grunnlag setter kontaktpersoner i barneverntjenesten inn hjelpetiltak etter barnevernloven?

DELSPØRSMÅL:

- a. Hvilke barnevernfaglige begrunnelser settes til grunn ved tiltaksvalg?
- b. Hvordan beskriver kontaktpersoner ved barneverntjenestene tiltaksvalget utfra familienes etniske minoritetsbakgrunn?
- c. Hvordan blir barns medvirkning tatt med i avgjørelser om hjelpetiltak?
- d. I hvilken grad kan kontaktpersonenes posisjon i barneverntjenesten ha påvirkning på tiltaksvalget?

AVGRENSNING

Jeg avgrensner min oppgave til å omhandle de «diffuse» sakene og ikke de alvorlige sakene. Det vil si at oppgaven kommer ikke til å omhandle tiltak om plasseringer utenfor hjemmet, hjemlet i barnevernloven §§ 4-4, 4-6, 4-12 (1992) eller ettervern- og hjelpetiltak til ungdom i alderen 18-25 år. Da jeg tenker at i slike saker er det lovfestet for hvordan barneverntjenesten jobber. Som det fremkommer av problemstillingen avgrensner jeg denne oppgaven til å undersøke begrunnelser og argumenter for hjelpetiltak som settes inn i familier med ikke-vestlig bakgrunn. Med det mener jeg familier som har bakgrunn fra Øst-Europa, Asia, Afrika, Sør- og mellom Amerika og Tyrkia.

Mitt prosjekt gir ikke mulighet for å si noe om effekten av hjelpetiltakene, eller nærmere om innholdet i tiltakene.

Videre er jeg også opptatt av å undersøke barneverntjenestens rolle og posisjon, og hvordan det kommer til uttrykk ved tiltaksvalget. Med dette tenker jeg hvordan barnevernsarbeidernes

forståelse av egen kultur, klasse, etnisitet samt deres mandat synes å komme til uttrykk i tiltaksvalget.

Før jeg samlet inn data skulle jeg ikke avgrense oppgaven til å omhandle tiltaksvalg i møte med familier med ikke-vestlig bakgrunn. Ettersom jeg gjennomførte feltobservasjoner samlet jeg inn data som mest omhandlet drøftinger av saker om etniske minoritetsfamilier. Jeg avgrenset dermed oppgaven til å omhandle hjelpetiltak som settes inn i familier med ikke-vestlig bakgrunn. Hvordan barn og unge blir definert, deres behov og omsorgssituasjon, samt familiens helhetlige situasjon.

BEGREPSAVKLARING

Jeg vil i dette avsnittet definere begreper som jeg anser som relevante å begripe i forhold til denne oppgaven.

Kontaktperson i barneverntjenesten – Den mest brukte tittelen på denne rollen har tidligere vært saksbehandler. Betegnelsen kontaktperson blir i stadig større grad benyttet ⁵. Dermed kommer jeg til å bruke kontaktperson når jeg referer til barnevernsansatte.

ICDP – International Child Development Program, er et gruppebasert foreldreveiledningsprogram som har som mål å styrke det utviklingsstøttende samspillet mellom foreldre og barn. Programmet legger hovedvekt på å løfte fram foreldrenes ressurser i samhandling med barnet ⁶. Jeg kommer herved til å benytte forkortelsen ICDP i oppgaven.

COS – Circle of security, et foreldreveiledningsprogram som tilbys der det er behov for å styrke tilknytningen mellom barn og foreldre. Jeg kommer herved til å benytte forkortelsen COS i oppgaven.

MST – Multisystematisk terapi, er et strukturert familie- og nærmiljøbasert behandlingsopplegg. Tiltaket bygger på en sosialøkologisk og familiesystematisk forståelse, samt forskning på årsaker og mekanismer til alvorlig atferdsvansker hos barn og unge. Jeg kommer herved til å benytte forkortelsen MST i oppgaven.

---

⁵ <https://bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/saksbehandlingsrundskrivet/>

⁶ https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Kunnskapsstatus_Hjelpetiltak_i_barnevernet.pdf

PMTO – Parent Management Training Oregon, er en behandlingsmodell tilsiktet for foreldre til barn i alderen 3-12 år med alvorlige atferdsvansker. Jeg kommer herved til å benytte forkortelsen PMTO i oppgaven.

Webster Stratton – Barn- og lærerbasert metode for behandling av småbarn med atferdsforstyrrelse.

KOSTRA databasen – Individdata, basert på spørreundersøkelse til alle landets barneverntjenester (FAFO, 2006, s.7).

Barn og unge – I oppgaven kommer jeg til å anvende betegnelsen barn når det er snakk om barn under 12 år, og betegnelsen unge og ungdom fra 13 år og oppover.

OPPBYGNING AV OPPGAVEN

Denne masteroppgaven inneholder åtte kapitler. Første kapittel av oppgaven begynner jeg med en kort innledning, deretter presenterer jeg bakgrunn for valg av forskningstema, problemstilling og avgrensning av oppgaven.

I kapittel to gir jeg en redegjørelse av konteksten for tematikken som er valgt. Her presenterer jeg lovverket som barneverntjenesten jobber etter, gangen i en undersøkelse fra bekymringsmelding til iverksettelse av hjelpetiltak. Samt en liten oppsummering av hjelpetiltakene.

Kapittel tre i oppgaven omhandler aktuell forskning og rapporter som er utarbeidet innenfor feltet. Jeg presenterer tre forskningsrapporter. Videre følger kapittel fire, hvor jeg introduserer til teoretiske perspektiver som jeg tenker er relevante i forhold til problemstillingen.

I kapittel fem viser jeg til oppgavens metodologiske tilnærming, analytisk fremgangsmåte, samt kvalitet og etikk i forskning. Deretter følger kapittel seks hvor jeg presenterer mine funn utfra datamaterialet. I kapittel sju drøfter jeg funnene i lys av tidligere presenterte teoretiske perspektiver, tidligere forskning på feltet og empirisk forskning.

Det siste kapitlet oppsummerer jeg forskningsfunnene med forslag til videre forskning av tema.

KAPITTEL 2:

BARNEVERNTJENESTEN I NORGE

INNLEDNING

I dette delkapittelet skal jeg presentere hva som karakteriserer den norske barneverntjenesten, formål og oppgaver. Jeg skal ta for meg gangen i en barnevernssak fra mottatt bekymringsmleding til eventuelt hjelpetiltak eller henleggelse. Videre skal jeg også gi en generell oppsummering av hjelpetiltak i barneverntjenesten, samt å gi en kort beskrivelse av de ulike hjelpetiltakene. Jeg kommer til å referere til barnevernloven av 1992, da barnevernsmyndighetenes ansvar og arbeidsoppgaver er regulert i barnevernloven (Bunkholdt&Kvaran, 2015, s. 18). Til slutt skal jeg avslutte kapittelet med å presentere tall over bruken av hjelpetiltak i barneverntjenesten.

BARNEVERNTJENESTENS SENTRALE PRINSIPPER

Barneverntjenesten i Norge har en lang historie med over 100 år med barnevernlov. Jeg skal ikke fokusere på dette i denne oppgaven, men på dagens barnevern og dagens barnevernlov av 1992. Det kan nevnes at det skal komme en ny barnevernlov i år som kommer til å erstatte barnevernloven av 1992.

Dagens barnevern karakteriseres som et resultat av oppbyggingen av velferdsstaten etter andre verdenskrig, og loven legger sterkere vekt på barnets behov, rettigheter, interesser og et forebyggende arbeid (Bunkholdt&Kvaran, 2015, 23-24).

Barneverntjenestens hovedoppgaver er utfra lovens formål jmf. barnevernlov §1-1 « *å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår*» (barnevernloven 1992, §1-1).

Barneverntjenesten skal først og fremst bidra til at barn og unge blir boende hjemme, ved å iverksette hjelpetiltak i hjemmet. Da det biologiske prinsipp står sentralt i barneverntjenestens arbeid, og er også nedfelt i barnekonvensjonen artikkel 9. Det biologiske prinsipp handler om at barn og unge først og fremst skal vokse opp hos sine biologiske foreldre

(Bunkholdt&Kvaran, 2015, s.29). Hjelpen i hjemmet kan gis i form av råd og veiledning, avlastning, støttekontakt og andre type hjelpetiltak som barn og familiene kan være i behov av. Barneverntjenesten har også myndighet til å gripe inn i familier med tvang, og plassere barn ut av hjemmet i situasjoner hvor barn er utsatt for alvorlig omsorgssvikt og overgrep. Barneverntjenesten har ansvar om å gripe inn dersom tiltak i hjemmet ikke i tilstrekkelig grad ivaretar barn og unges behov. Barn kan i en gitt periode bli plassert i fosterhjem, institusjon eller at familien flytter inn på et familiesenter. Dette kan skje frivillig, hvor foreldrene samtykker, eller med tvang når foreldre ikke samtykker. Dersom foreldrene ikke samtykker til plassering av barnet, må barneverntjenesten treffe vedtak om dette i fylkesnemda hvor saken videre vil bli behandlet (Bunkholdt&Kvaran, 2015, s.18).

Siden barneverntjenestens arbeid er også forebyggende er det åpnet opp for at barneverntjenesten kan iverksette hjelpetiltak ved et tidlig stadium før problemene har fått utviklet seg (Bunholdt&Kvaran, 2015, s.24).

MELDINGER, MELDEPLIKT OG UNDERSØKELSER

Barneverntjenesten er et forvaltningsorgan som dermed ikke er tilstede eller møter barn og unge på deres hjemme- eller utearenaer. Barneverntjenesten er dermed avhengig av at offentlige tjenester som skole, helsestasjoner, helsepersonell osv. samt privatepersoner og barn og unge selv henvender seg ved bekymring om et barn. Offentlige myndigheter som nevnt ovenfor har etter barnevernloven § 6-4 (1992) meldeplikt til barneverntjenesten når det er grunn til bekymring for et barns omsorgssituasjon. Meldinger fra privatepersoner kan være anonyme.

Utfra barnevernloven er ansatte i barneverntjenesten forpliktet til å gjennomgå og vurdere innkomne meldinger snarest for å beslutte om de er nødvendig å iverksette undersøkelse jmf. barnevernloven (1992) § 4-2: «*Barneverntjenesten skal snarest, og senest innen en uke, gjennomgå innkomne meldinger og vurdere om meldingene som skal følges opp med undersøkelser etter § 4-3*». Det er seks mulige utfall av meldinger som blir vurdert og behandlet:

Det første mulig utfall er at meldingen blir henlagt eller henvist til andre instanser da det ikke faller innenfor barneverntjenestens mandat. Disse sakene kan blant annet bli henvist til familievernkontoret, NAV, pedagogisk-psykologisk tjeneste eller barn- og ungdomspsykiatrien.

Det andre mulige utfall er at det iverksettes undersøkelse etter § 4-3, hvor barneverntjenesten har rett og plikt til å foreta undersøkelser, jmf. § 4-3 første og tredje ledd: «*Dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak etter kapittel 4*».

«*Foreldrene eller den barnet bor hos, kan ikke motsette seg undersøkelse som nevnt i første ledd*» (barnevernloven, 1992, § 4-3). Undersøkelsen skal gjennomføres snarest, og har frist på tre måneder etter mottatt melding. Ved særlige tilfeller kan undersøkelsesfristen utvides til seks måneder, jmf. bvl. § 6-9. I tråd med mildeste inngrepsprinsipp, skal ikke undersøkelsen gjøres mer omfattende enn formålet tilsier (Bunkholdt&Kvaran, 2015, s. 30 og 95).

Når det skal foretas en undersøkelse er det viktig at barneverntjenesten blir kjent med familien, og får et tilstrekkelig dokumentasjongrunnlag for å kunne vurdere om lovens vilkår for iverksettelse av hjelpetiltak jmf. bvl. § 4-4 er oppfylt (1992). Eller om undersøkelsen skal henlegges. Dermed er det viktig at undersøkelsene planlegges godt, og at barneverntjenesten får innhentet relevante opplysninger fra de offentlige instansene rundt barnet og familien (Bunkholdt&Kvaran, 2015, s.97). En undersøkelse kan enten ende med iverksettelse av hjelpetiltak etter bvl. § 4-4, henleggelse eller dersom foreldrene ikke samtykker til hjelpetiltak og barneverntjenesten vurderer at familien er i behov av hjelpetiltak kan det fremmes forslag til vedtak til fylkesnemda etter barnevernlov kapittel 4. Hvor det er fylkesnemda som har vedtaksmyndighet og avgjør utfallet (Bunkholdt&Kvaran, 2015, s.106).

Ved saker som omhandler vold og seksuell overgrep mot barn praktiserer barneverntjenesten med å anmelde forholdene og samarbeider med politiet i undersøkelsene. Foreldre og barn er i forkant ikke informert om mottatt melding på bakgrunn av eventuelt ødeleggelse av bevisinnhenting og politiets etterforskning. Det er samtidig viktig å bemerke seg at barneverntjenesten har et selvstendig undersøkelsesansvar, og må kartlegge barnets omsorgssituasjon og behov på lik linje som i de andre saker etter barnevernloven (Bunkholdt&Kvaran, 2015, s.93).

Et tredje utfall er at meldingen vurderes som så alvorlig at det må iverksettes midlertidig vedtak i akuttsituasjoner, jmf. bvl. § 4-6 (1992) første ledd uten samtykke fra foreldre eller andre ledd med samtykke.

Et fjerde utfall er om meldingen vurderes som svært alvorlig at det må iverksettes plassering og tilbakehold i institusjon uten eget samtykke, jmf. bvl. §§ 4-24 og 4-25. Disse bestemmelsene gjelder når barn og unge har vist alvorlige atferdsvansker.

Et femte utfall kan være når meldingen dreier som om barn som er plassert frivillig utenfor hjemmet etter bvl. § 4-4 (1992), men at foreldrene ikke lenger ønsker å samtykke til plasseringen. Fylkesnemda kan i slike situasjoner vedta at barnet ikke skal flyttes for en tid på opptil tre måneder, jmf. bvl. § 4-8. En slik bestemmelse kan treffes når det ikke foreligger en rimelig grunn til at barnet ikke skal flyttes, eller dersom det vil være til skade for barnet å flytte hjem.

Det siste mulige utfall er dersom meldingen omhandler at barnet har en alvorlig sykdom eller skade, hvor det er nødvendig at det iverksettes vedtak om medisinsk undersøkelse eller behandling etter barnevernlov bvl. § 4-10.

HJELPETILTAK

Barneverntjenestens hjelpetiltak er nedfelt i barnevernloven (1992) kapittel 4 *særlige tiltak*, hvor det spenner fra frivillig basert hjelpetiltak i hjemmet, til plassering utenfor hjemmet. Hjelpetiltak som settes inn i familier skal være til barnets beste, jmf. bvl. § 4-1 i barnevernloven: «*Ved anvendelse av bestemmelsene i dette kapitlet skal det legges avgjørende vekt på å finne tiltak som er til beste for barnet. Herunder skal det legges vekt på å gi barnets stabil og god voksenkontakt og kontinuitet i omsorgen*».

Hjelpetiltak i barneverntjenesten har i grunn tre hovedformål: Det første er at tiltak som settes inn skal bidra til trygge oppvekstvilkår for barn og unge. Det andre er at tiltakene skal hindre problemutvikling samt å være forebyggende. Og til slutt hindre en omsorgsovertakelse (Bunkholdt&Kavaran, 2015, s. 168). Da det biologiske båndet legges vekt på, hvor det først og fremst skal jobbes med at barn skal vokse opp hos sine foreldre (Bunkholdt&Kavaran, 2015, s.30).

Vedtak om hjelpetiltak kan fattes både av barneverntjenesten, men også av fylkensnemda. Det er allikevel barneverntjenesten som har overordnet ansvaret for at tiltakene iverksettes og blir gjennomført (Bunkholdt&Kavaran, 2015, s.168). Hensikten med hjelpetiltakene er å bedre barns omsorgssituasjon, og styrke foreldrene i omsorgsrollen. Barneverntjenesten iverksetter hjelpetiltak når barn har et særlig behov. Det kan være knyttet til omsorgssituasjonen eller andre forhold som blant annet familienes sosiale problemer, økonomi eller boforhold. Det er

ikke klart definert hva som går under *særlige forhold*, og dermed er det rom for skjønsmessige vurderinger i hvert enkelt sak (Bunkholdt&Kavaran, 2015, s. 170). I utgangspunktet skal foreldrene og barn over 15 år som er part i sin sak samtykke til hjelpetiltakene, og det skal være basert på samarbeid og frivillighet. Samtidig har barneverntjenesten et ansvar om å ivareta barns behov for trygg og beskyttelse av barns utvikling. I tilfeller hvor foreldrene ikke samtykker til hjelpetiltak og det vurderes som nødvendig kan barneverntjenesten fremme begjæring om pålegg av hjelpetiltak (Bunkholdt&Kavaran, 2015, s. 173-174). Vedtak om påleggelse av hjelpetiltak blir lagt til fylkesnemda, da det er et tvangsvedtak og et unntak fra prinsippet om frivillighet ⁷.

DE ULIKE HJEPETILTAKENE

Det er vanlig å skille og kategorisere tiltakene for å gi et klarere bilde på barnets og familienes behov for særskilt hjelp. Kvello (2010) deler hjelpetiltakene inn i ni hovedgrupper (Bunkholdt&Kavaran, 2015, s.180-181):

- *Vurderingstiltak*, hvor målet er å vurdere barnets oppvekstssituasjon, fungering og behov. For eksempel kartlegginger og kontroller ved helsestasjon, PPT og BUP.
- *Administreringstiltak*, her er målet å sikre at instansene rundt barnet ivaretar brukermedvirkning, barnet får opplysninger om deres situasjon, beslutninger og sak. Eksempel på dette er ansvarsgruppemøter og samarbeidsgruppemøter hvor barneverntjenesten har med akutte instanser.
- *Opplevelser og avlastningstiltak*, tiltakene innenfor denne kategorien skal bidra til å sikre at barn får den nødvendige fysiske og kognitive stimuleringen ved å blant annet delta i aldersadekvate aktiviteter. Eksempler på tiltaker her kan være støttekontakt, økonomisk dekning av fritidsaktiviteter og turer, besøkshjem, leksehjelp og SFO.
- *Kompenseringsstiltak*, slike tiltak har som mål å redusere belastninger hos barn, og eksempler på tiltak innenfor denne kategorien kan være økonomisk bistand og avlastningsboliger (Bunkholdt&Kavaran, 2015, s. 175).
- *Symptomdempende tiltak*. Slike tiltak har som mål om å redusere negative følger ved å være i en vanskelig livssituasjon eller å ha en funksjonsnedsettelse. Eksempler på tiltak kan være praktiske hjelpemidler og medisiner.

---

⁷ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/retningslinjer-om-hjelpetiltak-if.-barnevernloven--4-4/id2482116/?ch=5>

- *Stimuleringstiltak*, har som mål om å bidra til utvikling av barnets kompetanse på ulike felt, som blant annet plass i barnehage og spesialpedagogisk bistand.
- *Endringstiltak*, slike tiltak som det ligger i begrepet har som mål om å skape endringer ved ens fungering på sentrale områder, som blant annet foreldrenes omsorgsutøvelse eller psykiske helse og atferd. Eksempler på tiltak kan være råd og veiledning av foreldre og evidensbaserte tiltak som MST, PMTO, Webster-Straton, ART og FFT.
- *Kontrolltiltak*. Tiltak innenfor denne kategorien har som mål om å dempe og kontrollere at barn ikke utsettes for forsømmelser, overgrep eller mishandling. Eksempler på slike tiltak kan være meldte- og uanmeldte hjemmebesøk, ruskontroll og meldeplikt (Bunkholdt&Kavaran, 2015, s175 og 181).
- *Omsorgstiltak*, slike tiltak har som mål om å gi barn omsorgsbaser som ivaretetar barnets behov, og hindrer videre negativ utvikling. Eksempler på slike tiltak er barnevernsinstitusjoner, vertsfamilier, inleggelse ved psykisk klinikk og foster- og adoptivforeldre.

Når det fattes vedtak om hjelpetiltak jmf. §24 etter forvaltningsloven (1967), må det begrunnes for tiltaksvalget. Det er viktig at begrunnelsene er klare og tydelige ovenfor partene på hva som ligger til grunn for vedtaket, og ikke minst hva målet skal være med hjelpetiltaket. Etter at vedtaket er fattet, har barneverntjenesten ansvar om å iverksette tiltaket snarest mulig (Bunkholdt&Kavaran, 2015, s. 177-178).

TALL OG STATISTIKK

Hjelpetiltak er det mest brukte tiltaket i barneverntjenesten. Tall fra de siste årene viser at over 80 prosent av barna som får hjelp fra barnevernet mottar hjelpetiltak (Bunkholdt&Kavaran, 2015, s. 178). Tall fra SSB viser at av 54 592 med tiltak fra barneverntjenesten i løpet av 2019 mottok 44 821 hjelpetiltak og 9 771 omsorgstiltak ⁸. Videre er det ofte slik at mange familier mottar flere tiltak. I Helsetilsynets rapport, *Det å reise vasker øynene (2019)*, hvor de har tatt utgangspunktet i 106 barnevernssaker kommer det frem at tiltaket råd og veiledning er ofte benyttet sammen med tiltak om samarbeidsteam og ansvarsgruppe. Samt at råd og veiledning er det tiltaket som oftest benyttes sammen med de andre store tiltaksgruppene (Helsetilsynet, 2019, s.49).

---

⁸ <https://www.ssb.no/barneverng>

FAFO-rapporten, *Bare fantasier setter grenser? Om kommunenes bruk av hjelpetiltak i hjemmet*, er det gjort en analyse av KOSTRA databasen som viser at tiltaksbruken ofte følger barnets alder (Gjerustad mfl. 2006). Tiltakene som barnehage plass og besøkshjem er de mest brukte tiltakene for barn under 7 år. Videre er skolefritidsordninger (SFO) og besøkshjem de mest brukte tiltakene fra 7 til 10 år. Mellom alderen 11-15 år er de mest brukte tiltakene støttekontakt, økonomisk støtte og besøkshjem. Fra 16 år og oppover mottar ungdom mest spesifisert tiltak i form av økonomisk støtte. Andre tiltak utgjør også en høy andel av tiltakene i alle aldersgruppene, som blant annet går ut på tiltak i hjemmet, fritidstiltak og individuelle tiltak (Gjerustad mfl, 2006, s. 8-9).

KAPITTEL 3

TIDLIGERE FORSKNING: KUNNSKAPSSTATUS

INNLEDNING

I dette kapittelet presenterer jeg tidligere forskning innenfor hjelpetiltak i barneverntjenesten. Jeg skal ta for meg tre forsknings rapporter om hjelpetiltak i barneverntjenesten for Norge. Dette på bakgrunn av at forskning fra utlandet ikke kan direkte overføres til Norge. Da det er forskjeller i organisering av tjenester, samt det sosiale, kulturelle og geografiske forskjellene som varierer mellom ulike land.

I Proposisjonen 106L (2012-2013) «*Endringer i barnevernloven*» står det: «*Vi har i dag ikke nok kunnskap om og i hvilken grad hjelpetiltakene virker. Barneverntjenesten møter barn og familier med svært ulike problemer. Det er derfor ikke alltid like lett å sette inn tiltak som bidrar til de nødvendige endringene i barnets liv. For å få et best mulig grunnlag for å sette inn riktige tiltak må barnevernet utrede barnet og barnets situasjon godt. Økt utredningskompetanse er derfor nødvendig*» (s.63).

Proposisjonen tar opp behovet for økt kvalitet i hjelpetiltakene, da det skal bidra til positive endringer for barn og familier. Jeg tenker at det er viktig å sette søkelyset på å fremme vår kunnskap innenfor hjelpetiltakene. Samt fokus på å ha hyppige evalueringer av tiltakene for både å gå igjennom mål og delmålene med familiene, men også hvorvidt de iverksatte tiltakene er hensiktsmessige (Bunkholdt&Kvaran, 2015, s. 183-184). Slik jeg ser det per dags dato er det ikke tilstrekkelig kunnskap om bruk og virkningen av hjelpetiltakene (Bunkholdt&Kvaran, 2015, s179).

Denne FAFO rapporten fra 2006 tar opp bruken av hjelpetiltak i barneverntjenestene. Bakgrunnen for rapporten er et ønske fra Barne- og likestillingsdepartementet om mer kunnskap om iverksettelse, vurderinger og evalueringer av hjelpetiltakene i barneverntjenesten. Samt å løfte opp dette temaet da det i dag er lite kunnskap om tiltakene (FAFO, 2006, s.13). Rapporten er basert på fem forskjellige datakilder: Individdata (KOSTRA-databasen), fokusgruppeintervjuer, spørreundersøkelse til barneverntjenester i alle norske kommuner, kvalitative intervjuer med et utvalg ansatte i barneverntjenesten, samt intervju med brukere (foreldre).

Spørreundersøkelsene har tatt utgangspunkt i hvilke tiltak barnevernsarbeidere vurderer er aktuelle å velge når de står ovenfor barn i ulike vanskelige livssituasjoner (FAFO, 2006, s.26). Videre har fokuset i intervjuene med brukerne vært å få et mer utfyllende bilde av i hvilken grad og hvilken måte barn og foreldre har medvirket i prosessen fram mot valg av hjelpetiltak (FAFO, 2006, 28). Hensikten har vært å finne ut av hvilke hjelpetiltak som brukes til hvilke situasjoner (FAFO, 2006, s.32). Rapporten tar blant annet opp bruk av barnehage som et mye brukt hjelpetiltak. Dette tiltaket kan brukes i forhold til en rekke problemer, blant annet at barn får deltatt i aktiviteter som er utviklende og stimulerende (FAFO, 2006, s. 45-46).

Andre mye brukte tiltak som rapporten referer til er bruk av støttekontakt, avlastningstiltak i hjemmet, råd og veiledning i hjemmet, hjemkonsulent, foreldreveiledning, næromsorgsarbeider og nærmiljøarbeider. Tiltakene har i utgangspunkt mål om å gi barn og unge en god utvikling, styrke foreldrekompetansen og foreldrefungeringen (FAFO, 2006, s.51-52). Rapportens gjennomgang av svarene fra undersøkelsen viste at det er store forskjeller i hvilket innhold som knyttes til de ulike begrepene av tiltakene ovenfor. Det kommer av forskjellene mellom barneverntjenestene, og ulik bruk av noen begreper (FAFO, 2006, s.54).

Rapporten viser også at sakens alvorlighetsgrad veier tyngst ved valg av tiltak. Utfra empiriske dataen kommer det frem at det er gjennomsnittlig forholdsvis høy sannsynlighet for at barnevernsarbeidere tar utgangspunkt i erfaringsbasert kunnskap. Jo lengre erfaring, jo mer vektlegges ønsker fra samarbeidende etater. Videre vektlegges også familienes egen forståelse av sin situasjon, og ikke minst barnas oppfatninger og ønsker. Det fokuseres også på

muligheten til å kunne tilpasse å skreddersy tiltak utfra familienes behov. Mens budsjett har betydelig mindre betydning ved valg av tiltak i familiene (FAFO, 2006, s. 59-60). De faglige argumentene avgjør hvilke tiltak som velges, og ikke de økonomiske rammene (FAFO, 2006, s.62). Det vil dermed ikke si at barneverntjenesten ikke må ta hensyn til budsjetter.

Det som rapporten viser kan begrense valget av hjelpetiltak er at det iverksettes tiltak utfra tilbud som finnes i nærmiljøet. Rapporten tar blant annet opp tiltaket MST som er et svært relevant tiltak mot ungdom som har utviklet problematferd. På bakgrunn av mangel på tilgjengelighet begrenser det bruken av dette tiltaket (FAFO, 2006, s.63).

Videre tar rapporten også opp saker med familier med etniske minoritetsbakgrunn, og valg av hjelpetiltak. Hvor informantene opplyser om at foreldrenes oppfatninger om hva som er riktig i deres familie og for deres barn er avgjørende for tiltaksvalget. Eksempel som blir vist til er besøkshjem, hvor det begrunnes med at flere foreldre med en annen etnisk minoritetsbakgrunn ikke ønsker å sende barna sine til ukjente. I andre tilfeller kan det være vanskelig for etniske minoritetsfamilier å akseptere hjelpetiltak. I slike tilfeller opplyste informantene om at de satte inn hjelpetiltak som familiene samtykket til, selv om det ikke var helt optimale tiltak for å endre uheldig situasjon (FAFO, 2006, s. 65).

Utfra spørreundersøkelsene kommer det frem at når barnevernsarbeidere vurderer at barn trenger ulike former for stimulering i tillegg til det foreldrene kan gi er det stor sannsynlig for at det settes inn tiltak som besøkshjem, barnehage, støttekontakt, MST/PMTO/Webster Stratton, samt støtte til fritidsaktiviteter. Det er videre lite sannsynlig at barneverntjenesten setter inn økonomisk støtte til familiene som tiltak. Videre er det gjennomsnittlig høy sannsynlighet for at barnevernsarbeidere vurderer å sette inn tiltak som foreldreveiledning, råd og veiledning til ungdom og hjemmet, og leksehjelp når barn er i behov av ulike former for stimulering (FAFO, 2006, s.70).

I saker hvor barnevernsarbeidere vurderer at barnet eller ungdommen har alvorlig tilpasnings- og atferdsvansker er det høy sannsynlighet for at det settes inn tiltak i form av barnehage, besøkshjem, støttekontakt, MST/PMTO/Webster Stratton eller plassering av barn utenfor hjemmet. Videre er de også høy sannsynlighet for at det gis økonomisk hjelp til fritidsaktiviteter, samt tiltak som råd og veiledning (FAFO, 2006, s.72).

Ved rusmisbruk er det tilsyn som er det mest brukte tiltaket. Videre er også andre type tiltak som barnehage, plassering utenfor hjemmet, besøkshjem, råd og veiledning, støtte til

fritidsaktiviteter og støttekontakt mye brukt. Samt også tiltak som skal bidra til å kontrollere og behandle foreldrenes rusmisbruk, som blant annet ruskontroll og uanmeldte hjemmebesøk (FAFO, 2006, s.73). Det er mye av de samme tiltakene som foreslås når foreldrene sliter med psykiske vansker. Forskjellen er at tiltak i form av tilsyn og plassering av barn utenfor hjemmet ligger langt ned på hyppigheten av bruk i familier hvor foreldre sliter med psykiske vansker. Andre type tiltak som også nevnes er samarbeid med psykiatrien, nettverksjobbing, ansvarsgrupper og tverrfaglig samarbeid (FAFO, 2006, s.74).

Det er vanlig å skille mellom kompenserende og endrende tiltak. Hvor kompenserende tiltak har hensikt i å kompensere for en mangel ved barnets omsorgssituasjon. Slike tiltak kan ikke så lett måles effekten av. Eksempel: Bedre språklige og sosial fungering hos barn. Endrende tiltak settes inn for å få en bestemt endring. Eksempler: Ved atferdsvansker og rusmisbruk (FAFO, 2006, s.87).

Rapporten viser at det er stor forskjell mellom kommunene når det gjelder i hvilken grad de velger å utvikle egne tiltak, eller kjøper tjenester fra private aktører (FAFO, 2006, s.110). Når det gjelder hvordan tiltakene følges opp og evalueres ligger det en stor variasjon som kan knyttes til personlige preferanser hos den enkelte barnevernsarbeider, forskjellige kulturer innad i barnevernskontorene, samt utfra enkeltsaker (FAFO, 2006, s. 112). Evaluering, tiltaksplan og samarbeid med barn og foreldre er en del av prosessen som har som hensikt å oppnå gode resultater av de hjelpetiltakene som settes inn (FAFO, 2006, s.115). Rapporten avslutter med å vise til flere funn som tyder på at kulturen ved barnevernskontorer avgjør terskelen når det gjelder igangsettelse av undersøkelse, tiltaksvalg, utvikling av nye tiltak, samarbeid med familiene og evalueringsarbeidet. De interessante spørsmålene for videre forskning er hvordan kulturer i de ulike barneverntjenestene oppstår, hvilke kulturer gir best mulig resultater, og ikke minst hva som er forutsetningene for utvikling av en «god» kultur (FAFO, 2006, s. 117).

DET Å REISE VASKER ØYNENE

Den neste rapporten som jeg tar for meg er Helsetilsynets rapport «*det å reise vasker øynene*» (2019). Som nevnt i innledningsdelen av oppgaven tar rapporten for seg gjennomgang av 106 barnevernssaker, med formål om å se på kvaliteten i barnevernts faglige vurderinger og avveininger. Rapporten tar dermed både for seg dårlige og gode praksiser i tråd med hva som er til barnets beste (Helsetilsynet, 2019, s.5). Jeg skal se nærmere på kapittelet i rapporten som omhandler hjelpetiltak i barneverntjenesten, om rapportens funn når det gjelder hva

barneverntjenestene legger vekt på i sine argumentasjoner og begrunnelsen for beslutning om hjelpetiltak.

I 89 av de 106 sakene har det vært satt inn hjelpetiltak. I alle de 89 sakene foreligger det vedtak om hjelpetiltak, samt i mange av sakene foreligger det også tiltaksplaner og evalueringer. Dokumentasjonene varierer noe mer. En tiltaksplan bør foreligge samtidig som vedtaket om hjelpetiltak fattes. Planen har som formål om å tydeliggjøre barnets særskilte behov, og hvordan disse behovene skal imøtekommes. I 12 av sakene manglet det tiltaksplan, samtidig som det i mange av sakene bare foreligger tiltaksplan uten at innholdet i tiltakene og målbeskrivelsene kommer tydelig fram. Det vanskeliggjør å evaluere samt muligheten til å kunne si noe om effekten av hjelpetiltakene (Helsetilsynet, 2019, s.47).

I litt over halvparten av sakene kommer det frem at kun barneverntjenesten som har vært alene om planlegging og utforming av tiltakene. I den andre halvdel av sakene har foreldre vært involvert i tiltaksvalget. Barneverntjenestens samtaler med foreldre er godt dokumentert, hvor foreldrenes synspunkter legges vekt på i beslutningene om tiltak (Helsetilsynet, 2019, s.55). Funnene viser at barn i liten grad involveres i planlegging og utforming av hjelpetiltak (Helsetilsynet, 2019, s.47). Det fremkommer av rapporten at i de fleste tiltakssakene gjennomføres det samtaler med barnet. Samtidig er innholdet i mange av samtalene i liten grad knyttet til bekymringstemaer, hjelpetiltaket eller endringsarbeidet i familien. I flere av tiltakssakene er det beskrevet om barnets synspunkter i vedtak og tiltaksplan. Det er allikevel kun i et fåtall av sakene hvor barnets synspunkter er drøftet med i argumentasjonene og begrunnelsene for beslutning av hjelpetiltakene.

Det kommer også frem om at det er flere gode eksempler på at barneverntjenesten har fokus på å skape tillit ved å bruke god tid og flere samtaler med barn (Helsetilsynet, 2019, s. 55).

De mest benyttede tiltakene er råd og veiledning, ansvarsgruppe/ samarbeidsteam og veiledning i hjemmet. Videre følger også tiltakstyper som barnehage og besøkshjem/avlastning. Samt også tiltakstyper som samtaler med barn, støttekontakt, økonomisk hjelp og tilsyn i hjemmet. Tiltakstyper som COS, ICDP, MST og PMTO benyttes i liten grad. Det benyttes noen deler av disse metodene i veiledningstiltakene. Det fremkommer i liten grad hvordan metodene konkret er benyttet (Helsetilsynet, 2019, s.48).

Ved tilfeller hvor foreldre ikke samtykker til hjelpetiltak finnes det lite dokumentasjon. Det finnes noe av det i referater og arbeidsnotater, men lite dokumentert i beslutningsdokument

som vedtak (Helsetilsynet, 2019, s. 56). Det er kun i ni av sakene at foreldre ikke har samtykket til hjelpetiltak. Rapporten kan ikke si bakgrunnen for det lavet tallet, og hvorfor mer omfattende tiltak ikke benyttes. Det kan antas at tiltakene ikke oppleves som inngripende for familiene.

Rapporten presenterer en økt behov for kunnskap om mer omfattende tiltak i familier med store og komplekse utfordringer (Helsetilsynet, 2019, s. 60). Videre påpekes det viktigheten av det ettersom barnevernloven er en rettighetslov (Helsetilsynet, 2019, s.56). Hvor det er lovfestet at barn har rett til nødvendige barnevernstiltak når vilkårene for hjelpetiltak er tilstede ⁹.

Når det kommer til evalueringer av sakene, viser rapporten at det foreligger evalueringer i de fleste av sakene. Samtidig som rapporten påpeker at ca. 60 prosent av evalueringene ikke er i henhold til god praksis (Helsetilsynet, 2019, s.56). Blant annet at evalueringene ofte er uklare i beskrivelsen av hva tiltakene har ført til, og eventuelle justeringer som er blitt gjort underveis i tiltaksforløpet. Videre referer rapporten også til gode evalueringspraksiser, hvor barn og foreldre har eierskap til sine tiltaksplaner. Samt at barneverntjenesten fokuserer på familienes nåværende situasjon for å kunne ha mulighet til å si noe om hvorvidt tiltakene har bidratt til å forbedre situasjonen (Helsetilsynet, 2019, s. 57).

I utgangspunktet kommer rapporten frem til at mange av tiltakene, spesielt veiledningstiltakene er for generelle og for lite tilpasset barn og familiers behov. Samt at mange av tiltakene er rettet mot foreldrene hvor barnet blir usynlig. Samtidig som rapporten også viser til at det finnes flere gode eksempler på veiledere som jobber med konkrete og relevante temaer i veiledningen som er rettet mot foreldre, med utgangspunktet i barnets behov hele veien (Helsetilsynet, 2019, s. 58-59). Den gode praksisen blir beskrevet slik: «*Det framstilles tydelig i saken hvem barnet er, hva det trenger, og at omsorgssituasjon og foreldreferdigheter vurderes ut fra barnets behov. I disse saker skjer planlegging og oppfølgingen av tiltakene i samarbeid med barn og foreldre*» (Helsetilsynet, 2019, s.58).

---

⁹ <https://www.statsforvalteren.no/nn/Oslo-og-Akershus/Barn-og-foreldre/Barnevern/nye-endringer-i-barnevernloven-fra-1.juli/>

Den siste rapporten jeg skal ta for meg er «Hjelpetiltak i barnevernet – en kunnskapsstatus» som er utarbeidet av Øivin Christiansen og utgitt i 2015. Det er en omfattende rapport som tar for seg forskning om virkningen av hjelpetiltak som benyttes i norsk barnevern.

Kunnskapsstatusen baserer seg primært på norsk og nordisk forskning, men er supplert med andre relevante internasjonale studier. Jeg skal gjengi i korte trekk viktige funn når det kommer til effekten av de ulike hjelpetiltakene som benyttes i barneverntjenesten (Christiansen, 2015, s. 3 og 8).

Rapporten skiller mellom hjelpetiltak rettet direkte mot barn, som barneverntjenesten har tatt i bruk i en årrekke. Samt de nyere manualbaserte programmene som hovedsakelig er rettet mot foreldre.

Det foreligger ingen forskning på virkninger av tiltak som er rettet direkte mot barn. Blant annet tiltakstyper som barnehage, SFO og firtidsaktiviteter. Samt også økonomisk hjelp, som er et av de mest benyttede tiltakene.

Når det gjelder tiltak som besøkshjem og støttekontakt finnes det noe enkelte studier på det. Fram til 2007 var besøkshjem det mest benyttede hjelpetiltaket i norsk barneverntjeneste. Etter den tid har både andel og antall barn med besøkshjem gått sakte nedover. Videre mottok 6 prosent av alle barn med barneverntiltak støttekontakt ved utgangen av 2013. Bruken av støttekontakt har også betydelig blitt mindre med årene. Samtidig som det er andre lignende tiltak som har delvis erstattet støttekontakt, som blant annet råd og veiledning til ungdom og fritidskontakt. Besøkshjem og støttekontakt er to forskjellige tiltak, men har til felles at de kan utføres av ikke-profesjonelle som lønnes etter spesifikke satser. Forventningene til støttekontakt kan deles inn i at det er en betalt venn, aktivitør og/eller modell. Når det gjelder besøkshjem kan formålene være å utvide barnets nettverk, å gi barnet opplevelser og aktiviteter slik at barnet får sosial trening og erfaring med en trygg og forutsigbart familie. Tiltakene er også ment for å avlaste og støtte foreldre i foreldrerollen (Christiansen, 2015, s. 38). Den norske studien som er gjort om virkningen av disse to tiltakene viser at foreldre i studien svarer at de har opplevd økt mestring som foreldre ved at tiltakene ga barna positive opplevelser, trivsel og ikke minst gode voksne rollemodeller. Samt at barna også fikk oppleve trygghet og fellesskap.

Det negative var at foreldre opplevde hjelpen de mottok som for lite. Her trekkes det spesielt frem med tanke på den økonomiske hjelpen. Ved at barneverntjenesten vurderte at barnas behov for aktiviteter ble ivaretatt, og at foreldre dermed ikke fikk økonomisk støtte til aktiviteter sammen med barna (Christiansen, 2015, s. 39). Videre viste studie at flere av foreldrene ikke ønsket at barna skulle vite noe om at tiltakene var i regi av barneverntjenesten. Det gjør det vanskelig for at barn å få muligheten til å forstå hva som er formålene med tiltakene (Christiansen, 2015, s. 40).

Tiltak som er rettet mot foreldre, som blant annet råd og veiledning som er hyppigst brukt, men også andre hjemmebaserte tiltak, hvor det er varierende innhold er det ikke vært forsket på med tanke på virkninger. For å kunne få kunnskap om virkningene av disse tiltakene er det nødvendig å vite hvilke spesifikke formål tiltakene skal ha (Christiansen, 2015, s.8).

De manuellbaserte foreldreveiledningsprogrammene som er rettet mot atferdsvansker, blant annet DUÅ, PMTO, TIBIR og MST, er av de få hjelpetiltakene som har vært forsket effekten på. Studiene har vist positive effekter på ulike sider av foreldrenes oppdragelsesstil og barns fungering. Ved evalueringer av disse programmene som er rettet mot atferdsvansker vises det at effekten er større for de som har størst problemer i utgangspunktet, og større for yngre barn enn for eldre barn (Christiansen, 2015, s. 138). Videre viste studiene at andre manuellbaserte program som Marte Meo, hadde særlig effekt i familier hvor mødre viste tegn på depresjon. Andre manuellbaserte foreldreveiledningsprogrammer som ICDP har blitt evaluert med positive resultater, men evalueringen var basert på et utvalg av «vanlige» foreldre. Når det gjelder COS foreligger det foreløpig ingen relevant forskning på effekten (Christiansen, 2015, s.8-9). Rapporten påpeker at det er manglende kunnskap om bakgrunnen for at disse manuellbaserte programmene i svært begrenset grad benyttes som hjelpetiltak. For å kunne gi den hjelpen barn er i behov av er det nødvendig at flere lokale barneverntjenester i større grad tar i bruk manuellbaserte programmene som hjelpetiltak (Christiansen, 2015, s. 141).

Tiltak som familie- og nettverksorientering har blitt evaluert av foreldre og ungdommer som hjelpsomme tiltak. Familieråd er blant annet en mye brukt arbeidsform i barneverntjenesten, som gir økt sannsynlighet for at plasseringer skjer i slekt og nettverk fremfor i offentlige omsorgstiltak. Bortsett fra det er kunnskap om effekten av familieråd i barnevernet svak (Christiansen, 2015, s.9).

Kunnskapsstatusen tar for seg behovet for økt kunnskap og utvikling av hjelpetiltakene (Christiansen, 2015, s10). Det er nødvendig å vite hva som er de spesifikke formålene med

tiltakene som settes inn, for at man både i praksis og forskning skal kunne vurdere virkningene av hjelpetiltakene. Flere av tiltakene som retter seg mot barn og foreldre finnes det ikke noe systematisk kunnskap om, samt effekten av (Christiansen, 2015, s. 134).

Samtidig påpeker rapporten at det ikke gir grunnlag for å konkludere at de fleste hjelpetiltakene ikke virker (Christiansen, 2015, s.140).

Rapporten viser til at barn med innvandrerbakgrunn mottar oftere flere av de tiltakene som er direkte rettet mot barn enn barn med etnisk norsk bakgrunn. Tiltakene er ofte barnehage, SFO, støttekontakt og økonomisk hjelp til fritidsaktiviteter. Det er usikkert om disse tiltakene settes inn for integrering og sosialisering, eller på bakgrunn av at innvandrerfamilier er en gruppe som ofte er dårligere stilt sosioøkonomisk (Christiansen, 2015, s. 138). Videre opplyser rapporten om at det i Norge har det blitt satset spesielt på å kunne tilby foreldreveiledningsprogrammet ICDP til foreldre med minoritetsbakgrunn. Det legges vekt på å utdanne ICDP veiledere som selv har innvandrerbakgrunn (Christiansen, 2015, s.131). Formålet med dette foreldreveiledningskurset er å bevisstgjøre oppdragelsestrategier og å styrke positive strategier. Det er ikke foretatt noe ytterligere studier om hvilke utbytte minoritetsfamilier har av programmet.

KAPITTEL 4:

TEORI

INNLEDNING

I denne delen av oppgaven presenterer jeg ulike teoretiske tilnærminger som kan hjelpe meg til å belyse dataen min. Jeg tar først for meg teorier om rollen som barnevernsarbeider, deretter tar jeg for meg teoretiske begrepene kompetanse og mestring, og hvordan de brukes i arbeid med barn og familier. Videre presenterer jeg de fire kompetanselinjene, etterfulgt av teorier om synet på barn og barndom i dag i forhold til tidligere. Jeg skal også presentere om barnets medvirkning, og videre se det ut fra et flerkulturelt perspektiv. Til slutt skal jeg ta for meg teorier om kulturkompetanse, kulturalisering, etnisitet, integreringstiltak og sosial klassebakgrunn i sammenheng med tiltaksarbeidet i barneverntjenesten.

BARNEVERNANSATTES YRKESUTØVELSE

Barnevernansattes yrkesutøvelse er basert på humanistiske og demokratiske verdier (FO, 2019, s. 3). Det legges vekt på å fremme likeverd og respekt i møte med barn og familier (Shulman, 2003, s. 384-385). Barnevernansatte skal ha en helhetlig tilnærming i møte med barn og familier, hvor fokuset skal være å styrke familiene i situasjoner de står i (Johnson & Yanca, 2010, s.19). Det forutsetter at barnevernansatte har et helhetlig syn, og hjelper familier som har behov for sammensatte og tverrfaglige tjenester. Bakgrunnen til det er at det kan tenkes at foreldrenes utfordringer kan også være på andre områder enn relasjonen til barnet som også er viktig å støtte, bekrefte og hjelpe. Barnevernansatte bør sørge for at familiene kommer i kontakt med relevante instanser, og etablere et tverretattlig samarbeid.

Barn og familier skal ha mulighet til å vise følelser og legge ord på deres oppfatninger av egen situasjon. På den måten kan de føle mer «eierskap» over egen situasjon, samtidig også å føle anerkjennelse og respekt av barnevernansatte. Det forutsetter at barnevernansatte etablerer en god relasjon som er preget av anerkjennelse og erkjennelse. Det er et godt sted for at ny kunnskap skal oppstå. Familiene og barnevernansatte bærer hver for seg forskjellige typer kunnskap. Barnevernansatte har henholdsvis en generell kunnskap om problemer og muligheter, mens det er bare barn og familier som eier den konkrete og historiske kunnskapen om sine ressurser og svakheter (Leira, 2009, s. 168).

Barnevernansatte skal gjennom dialog og tilrettelegging for medvirkning styrke den enkeltes mulighet til å leve i samsvar med egne verdier, muligheter og begrensninger (FO, 2019, s. 5). Det er dermed viktig som barnevernansatte å være bevisst egne verdier, og at verdiene nødvendigvis ikke alltid samsvarer med familiene en møter. En grunnleggende verdi å kunne akseptere og respektere ulikhetene i møte med familiene (Johnson & Yanca, 2010, s. 24-25). Et annet grunnleggende verdi som barnevernansatte er å være ydmyk ovenfor alt det en ikke vet eller ikke helt forstår, og heller forsøke ved å være nysgjerrig på å forstå enn å trekke forhastede konklusjoner (Leira, 2009, s. 90).

MESTRING OG KOMPETANSE

Begrepene kompetanse og mestring er nøkkelbegreper som brukes i arbeid med barn og familier. Begrepene kan brukes til å vurdere hvor godt barns utviklingsmiljø er, og forutsetninger for å få adekvate læringserfaringer. Begrepene egner seg også til å beskrive å forklare foreldrenes omsorgskompetanse eller mangel på det. I denne sammenheng kan vi

trekke inn den salutogene modell hvor disse begrepene hører hjemme. *Salutogenese* stammer fra medisinen, og betyr «det som skaper sunnhet» fremfor faktorer som forårsaker sykdom, *patogenese*. Aaron Antonovsky er opphavet til modellen. Teorien er mest kjent for begrepene «opplevelse av sammenheng» (SOC) som går ut på hvordan den enkelte forstår, møter og løser når et problem eller utfordring oppstår (Bunkholdt&Kvaran, 2015, s.55). Opplevelse av sammenheng og mening utvikles gjennom kompetanse som kan være medfødt og erfaringer den enkelte har tilegnet seg. I følge Antonovsky gir gjentatte gode erfaringer generelle motstandsressurser. Generelle motstandsressurser bidrar til at en klarer å takle forskjellige utfordringer, og tror på egne krefter. En med gode mestringsressurser kan se på en utfordring som spennende, mens derimot en med lite mestringsressurser kan se på det som uoverkommelig og videre løse det mindre konstruktivt.

Barnevernsarbeidere møter ofte barn og familier som har lite gode erfaringer med å mestre oppgaver og utfordringer. Barn og unge som har blitt lite stimulert til å utvikle kompetanse på forskjellige områder, faller gjerne lettere utenfor skolesammenheng og det sosiale fellesskapet med jevnaldrende. Familier som har dårlig økonomi, lite eller ingen utdanning, dårlig boforhold og dårlig fysisk og psykisk helse, er grunn til å tro har hatt få mestrings erfaringer og lite motstandsressurser. I barnevernsarbeid er det dermed viktig å jobbe med å styrke barns, unges og voksnes motstandsressurser. Eventuelt tiltak som iverksettes skal ha som formål om at barn og familier utvikler større kompetanse og får flere mestringsstrategier. Det kan videre bidra til mestringsfølelse og et positivt selvbilde (Bunkholdt&Kvaran, 2015, s.56-57).

KOMPETANSELINJENE

Når barneverntjenesten skal finne de rette tiltakene i en undersøkelsesfase av en barnevernssak er det hensiktsmessig å utføre observasjon og innhente opplysninger innenfor kompetanselinjene. Kompetanselinjene kommer fra utviklingspsykologien og representerer en konkretisering av kompetanse- og mestringsbegrepene nevnt ovenfor. Det er delt inn i fire store linjer som man tar utgangspunkt i når man skal finne ut om i hvilken grad barn mestrer det som er vanlig og ønskelig for de utviklingstrinnene de befinner seg på (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s.59):

Motorisk/kroppslig kompetanse – Kan deles inn i fin- og grovmotorikk, koordinering og balanse. Finmotorikk favner ferdigheter som for eksempel å spise med bestikk, å holde blyanten med pinsettgrep og kneppe knapper. Barn i forskjellige alder mestrer slike

ferdigheter i forskjellig grad. Derimot grovmotorikk favner aktiviteter som å gå, sykle, løpe, klatre osv. Koordinering og balanse går ut på samordning av syn og bevegelse. For eksempel når barn skal fargelegge innenfor en tegnefigur eller når de skal kle på seg (Bunkholdt&Kvaran, 2015, s.60).

Kognitiv kompetanse – Innebærer språk og begreper som også er en del av sosial kompetanse. Samt hukommelse og konsentrasjon. Her vil barn etter hvert utvikle evne til å tenke logisk, å lære av erfaringer samt utvikling av vurderingsevne (Bunkholdt&Kvaran, 2015, s.60).

Sosial kompetanse – Er en viktig kompetanse, som går ut på blant annet å utvikle sosiale ferdigheter, blant annet å lære å forholde seg til regler i lek og spill i alle former for sosialt samvær. Sosial kompetanse deles ofte inn i *prososial atferd* og *selvkontroll* (Lunde&Nordlund, 2010 i Bunkholdt&Kvaran, 2015, s.60). *Prososial atferd* betyr handlinger som har som hensikt å støtte, inkludere å ta hensyn til andre. Det er en atferd som er konstruktiv, hvor man er samarbeidsvillig samtidig som man fremmer egne ønsker, meninger og behov på en god måte.

Selvkontroll betyr å kunne ha evnen til å utsette oppfyllelsen av egne behov og ønsker i samhandling med andre. Det handler også om emosjonell selvregulering, det vil si å kunne kontrollere aggressive impulser og uenigheter. Samt også å kunne vurdere egen atferd og hvordan den kan påvirke på andre (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s.60).

Følelsesmessig kompetanse – Tilknytning er en viktig del av den følelsesmessige kompetansen. Dette fordi tilknytningsmønstre har mye å si for utviklingen av følelsesmessig kompetanse. Det er viktig at barn utvikler en balanse mellom å være nær og avhengig av sine voksne omsorgspersoner og å være selvstendig. Det å være selvhevdende er en del av den følelsesmessige kompetansen. Det vil man se ved at barn engasjerer seg i lek og prat med andre, samt er tydelig på hva de ønsker og hva de ikke ønsker å være med på. Videre er glede og humor også en del av følelsesmessig kompetanse. Det vil man se ved barn som viser åpenhet og har fantasi, en humoristisk sans og tar initiativ til å le og tulle. Videre som en del av tilknytningen utvikles også empati, som omfatter både tankemessige vurderinger, følelsesmessige reaksjoner og atferd. Man kan si at empati er en del av både kognitiv og sosial kompetanse. Utgangspunktet for empati er å kunne gjenkjenne og sette ord på følelser ved seg selv, samtidig skille mellom egne og andres følelser. Å være empatisk går ut på å kunne sette seg inn i andres situasjon, lytte til andre og å kunne vurdere hvordan egne handlinger virker på andre (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s.60-61).

Ved bruk av generelle utviklingspsykologiske kunnskaper kan barnevernsarbeidere avgjøre om den kompetanseutviklingen de ser hos barnet er aldersadekvat og god, eller om det trengs tiltak for å bedre den. Samtidig også å kunne velge det eller de tiltakene som skal kunne gi økt kunnskap og mestring (Bunkholdt&Kvaran, 2015, s.61).

Nicole Hennem (2016) problematiserer i sin tekst «*Barnevernsbarn i ekspertisesamfunn: Tid for refleksjoner*» om det finnes grenser på om den økende og/eller ny kunnskap om barn kun er til det beste for barn. Da kunnskapsproduksjonen om barn kan sies blir mer og mer sofistikert, og at det er grunn til å stille spørsmålstegn ved (Hennem, 2016, s. 145). Blant annet kunnskap fra psykologien fremheves som hegemoniske i vesten når det gjelder produksjon av kunnskap om barn. Mange av tiltakene som settes inn i familier er på bakgrunn av psykologisk kunnskap når det gjelder å forstå barn, barns liv og forhold mellom foreldre og barn (Hennem, 2016, s. 131-132). Hennem (2016) referer til noen studier som viser til blant annet det som ikke hører til overklasse og middelklasse blir sykeliggjort, foraktet og kriminalisert. Forskere advarer mot å patologisere annen barndom som ikke er innenfor middelklassen (Hennem, 2016, s.138). Bekymringen er at barn i et ekspertisesamfunn blir objekter for viten, og fratatt deres subjektivitet sett med gode hensikter. Strevet etter «perfekte» barn kan føre til at en er kun opptatt av å følge manualer for foreldreskap for at barn skal lykkes til å oppnå kunnskap og mestring (Hennem, 2016, s.145).

SYNET PÅ BARN OG BARNDOM

Det finnes ikke et svar på hvordan å forstå barn og barndom på, da det må ses og forstås individuelt. I de fleste land regnes barnets alder fra den dagen det ble født. Før fødsel blir det vanligvis betegnet som foster eller «ufødt barn». Barn blir sett på som et menneske som er i fasen mellom fødsel og pubertet. Det er vanlig å kalle årene mellom barndom og voksenlivet for ungdomsperioden. I vår tid har flere påpekt at ungdomstiden stadig blir mer utvidet, og at barn for tidlig blir betegnet som ungdom og må oppføre seg deretter. Når det gjelder det juridiske definisjonen på barn refereres det til personer som ikke har nådd myndighetsalder som er 18 år. Barnets familiekontekst, sosial klasse, kjønn og etnisitet er rammer for oppvekstbetingelsene (Bunkholdt &Kvaran, 2015, s.41-42).

Barndommen har opp gjennom historien blitt betraktet svært forskjellig, hvor barn har hatt ulike roller i samfunnet. Tidligere var det vanlig å se på barn som «små voksne». Både familielivet og barndommen har gjennom de siste tiårene endret seg på grunnleggende måter.

(Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 43). Barn ses ikke lengre på som passive mottakere av foreldrenes oppdragelse, men som aktive subjekter som deltar i utformingen av egen barndom og samfunn gjennom kommunikasjon og interaksjon. Fokuset på barn som fremtidige voksne har endret seg til å se barn som mennesker med verdi og rettigheter her og nå (Bunkholdt & Sandbæk, 2008, s.17). Det nye synet på barnet kan sies å ha et barneaktørperspektiv, hvor barnet blir sett på som handlende og skapende individ både på et mikro- og makroplan (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 49). Den nye endringen av synet på barn og barndom kommer av større psykologisk og sosial bevissthet som særlig utsprang seg i begynnelsen av 1900-tallet. Flere har kalt det barnets århundre som kan karakteriseres med massiv kunnskap bygget opp av psykologer og andre samfunnsvitere gjennom systematiske studier av barn (Prout & James, 2015, s.8). Blant annet referer Prout og James (2015) til Jean Piaget (1896-1980) sin omfattende teori om barnets kognitive utvikling, som gir forståelse av barnets tenkning (Bjerke & Svebak, 2011, s.178). Modellen for barneutvikling som dominerer vestlig tanke innebærer også barns språk, lek og samspill som er betydningsfulle for barns utviklingsmessige fremgang (Prout & James, 2015, s.8).

Dagens barneoppdragelse handler mer om forhandlinger og et reflekterende foreldreskap. (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s.43). Gjennom tenkningen om barn som subjekter og ikke som objekter for oppdragelse og behandling, vil kunne gi samtalsituasjoner med barn som er preget av respekt og tro på at de evner å fortelle om egen situasjon. Videre også større grad av gjensidighet, undring og respekt når det gjelder hvordan det er for barnet (Ruud, 2011, s. 29-30). Til tross for at barn blir ansett som aktive sosiale vesener er det slik at deres liv nesten alltid er bestemt og/eller begrenset i stor grad av voksne. Det er få tilfeller hvor barn har mulighet til å representere seg selv uavhengig. Det kan komme av at ansvaret ligger hos voksne som skal beskytte barn (Prout & James, 2015, s.25).

Syn på barn og barneoppdragelsen er i stadig endring, og er avhengig av hvilket vitenskapelig ståsted en har og hvilken tradisjon en velger å knytte seg til. Det er retninger innenfor den tradisjonelle psykologiske og sosiologiske forståelsen av barnet som gir gode bidrag til å forstå betydningen av oppvekst og sosialisering (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s.44). Barnets behov legges stor vekt på i det vestlige samfunnet (Woodhead, 2015, s.54). Begrepet behov har en mer kompleks meningsstruktur. Det beskriver barndommens kvaliteter som er tidløse og universelle. Omsorgsfulle voksne innebærer å være i stand til å gjenkjenne og tilpasse seg barnets behov, eller svare på behovene som barn viser i ulike alder (Woodhead, 2015, s.56).

FNs barnekonvensjon (1989) har hatt en avgjørende betydning for synet på barn som selvstendige individer med egne rettigheter. Barnekonvensjonen bygger på tre grunnpilarer: Barns rett til beskyttelse, forsørgelse og deltakelse (protection, provision and participation) (Bunkholdt & Sandbæk, 2008, s.17). Norge ratifiserte barnekonvensjonen i 1991, og i 2003 ble den vedtatt som norsk lov av Stortinget. Dette innebærer at barnekonvensjonen har forrang dersom de skulle oppstå konflikt mellom konvensjonen og norsk lovverk. For å nevne er det én del av barnekonvensjonen som er ganske aktuell i barnevernkontekst, og det er artikkel 3 om «*barnets- beste prinsippet*». Hvorav artikkelen fastslår at barnets beste skal legges en grunnleggende vekt på ved alle handlinger som berører barn. Dette er et grunnleggende prinsipp som barneverntjenesten må ta hensyn til ved iverksettelse av hjelpetiltak og andre handlinger som omsorgsovertakelse (Bunkholdt&Kvaran, 2015, s. 45-46).

For at barneverntjenesten skal kunne ta beslutninger og avgjørelser til barnets beste er det viktig at barn og unge har mulighet til medvirkning og innflytelse på sin situasjon, samt også får tilstrekkelig informasjon på en hensiktsmessig måte jf. bvl. §1-6. Prinsippet om barns rett til medvirkning er også nedfelt i FNs barnekonvensjon artikkel 12, om barns rett til å bli hørt og å ha medbestemmelse (Bunkholdt & Sandbæk, 2008, s.28).

BARNES MEDVIRKNING I FLERKULTURELT PERSPEKTIV

Ulikheter mellom barnevernsarbeidere og barn og familier med en annen etnisk bakgrunn kan skape utfordringer når det gjelder å ivareta barns medvirkning i barnevernets arbeid. Dette på bakgrunn av ulik kulturbakgrunn, referanserammer, språkkunnskaper og verdioppfatninger. Det krever at barnevernsarbeidere styrker sin kompetanse om minoriteters situasjon, kulturkompetanse og barneoppdragelse samt synet på barn i familier med minoritetsbakgrunn (Bunkholdt&Kvaran, 2015, s.52). Ulike perspektiver kan både være utfordrende men også utfylle hverandre (Berg&Paulsen, 2021, s.31).

Kulturkompetansen tenkingen kan på den ene siden føre til bedre kompetanse i møter med familier med etnisk minoritetsbakgrunn. Samtidig kan det også føre til diskriminering og stigmatisering (Rugkåsa mfl. 2017, s.25).

Kulturkompetansediskurser fører ofte til en statisk og endimensjonal forståelse av både mennesker og kulturer. Det kan også gi en forestilling om at det er mulig å tilegne seg en nøytral kunnskap om etniske minoriteter (Rugkåsa mfl. 2017, s77-78). Forestilling om en

objektiv kunnskap, kategorisering og essensialisering av «oss» og «de andre» kan være et forsøk på å redusere kompleksiteten i barnevernsarbeidet slik at det blir mer holdbart (Lipsky, 1980; jf. s.31-32 i Rugkåsa mfl. 2017, s.78). Flere forskere innenfor sosialt arbeid er kritiske til kulturkompetansediskursen hvor sosialarbeidere har kompetanse om andre mennesker eller kulturer. Da det vil føre til objektivisering, det vil si at barn og foreldre med etniske minoritetsbakgrunn ikke oppfattes som mennesker med individuelle særtrekk og behov, men som representanter for en kulturell kategori (Dean, 2001 i Rugkåsa mfl. 2017, s.80). Blant annet har Adital Ben-Ari og Roni Strier (2010) argumentert for at man ikke trenger kulturkompetansediskursen da den ikke er en nødvendig forutsetning for å arbeide med forskjeller. De hevder heller at kulturkompetansediskursen er basert på en essensialistisk forståelse av kultur, og skal brukes som et «verktøy». Slik at en har kontroll over kulturelle minoriteter for institusjonelle formål (Rugkåsa mfl. 2017, s.80).

Det kan sies at kulturkompetanseperspektivet var ment i utgangspunktet for å vise respekt for kulturelle forskjeller (Rugkåsa mfl. 2017, s.81). Det har i stedet ført til stereotype oppfatninger og fokus på grupperes fellestrekk som bidrar til å overse individuelle forskjeller (Rugkåsa mfl. 2017, s.81-82). Det strir imot både FNs barnekonvensjon, barneloven, barnevernloven, barnets beste og barnets perspektiv som forplikter barnevernsansatte til å se på barnet som et selvstendig subjekt med egne rettigheter og aktører i sitt liv (Bunkholdt&Kvaran, 2015, s. 52-53).

Det er viktig å fokusere på kompetanseutvikling om minoritetsrelaterte problemstillinger og spesifikke temaområder fremfor kulturkompetanse. På denne måten bidra til å øke bevisstheten om hva som påvirker omsorgssituasjonen og foreldreskap, som blant annet konsekvenser av flukt, migrasjonsstress og traumer (Berg&Paulsen, 2021, s.34).

ALTERNATIVE TILNÆRMINGER

Møte med barn og familier som har en annen etnisk minoritetsbakgrunn, som kanskje organiserer livet annerledes, tror på andre religioner, snakker annet språk eller oppfører seg forskjellig enn majoriteten kan utfordre barnevernsansatte som er vant med noe annet. Ofte er fokuset mest knyttet til etniske minoriteter, og lite på en selv som kulturbærer. Dette er noe Naushad Ali Qureshi (2009) presiserer om at «*profesjonell kompetanse i et mangfoldig samfunn rommer både kunnskap i å gjenkjenne andres verdigrunnlag og å kjenne sitt eget*» (Eide mfl. 2009, s.206).

Som barnevernansatt møter en mange familier, både minoritetsfamilier og majoritetsfamilier som har lav sosioøkonomisk status. Ofte blir saker som omhandler familier med innvandrerbakgrunn ikke forklart utfra sosioøkonomiske faktorer, men heller utfra kulturelle forklaringer (Gracia&Berg, 2021, s.101). Dette vil jeg komme tilbake til i neste avsnitt. Jeg vil først og fremst fokusere på hvor stort mangfoldet i det norske samfunnet er, og viktigheten av å ta mangfoldet på alvor. Samt at mangfold rommer mye mer enn kulturell bakgrunn. Det handler også om levekår, utdanning, helse, personlighet, religion og mye mer. Mangfoldet kan forstås på ulike måter, det forhandles og reforhandles. Samt at det utvikler seg i samhandling med andre, og over tid (Gracia&Berg, 2021, s.114).

For å kunne oppnå forståelse for denne kompleksiteten er det nødvendig å rette blikket mot seg selv og eget ståsted når det gjelder kultur, utdanning, kunnskapsgrunnlag, profesjonsutøvelse og forvaltningssystem (Eide mfl. 2009, s.207). Et begrep som beskriver dette godt, og som innebærer følsomhet både ovenfor egne og andres kulturelle preferanser er *kultursensitivitet*. Det handler om å forstå kultur som et dynamisk begrep (Gracia&Berg, 2021, s.114). Det å utøve kultursensitivt vil si å vise forståelse og respekt for andres verdier og unikheter. Denne tilnærmingen vil gi mulighet til å komme bak mønstre av følelser, tanker og handlinger som den andre kan legge til grunn for sin væremåte. Dermed vil det bli enklere å skille mellom det kulturspesifikke, det allment menneskelige og det spesielle for det enkelte individ eller familie. Samt også hvilke aspekter i et problem som kan være universelle, spesielle og unike for den enkelte (Eide mfl. 2009, s.209). Ved å være bevisst egen etnosentrisme og å klare å slippe seg fra denne, kan møte med andre mennesker gi mulighet for å skape felles forståelse og gi ny kunnskap (Eide mfl. 2009, s.210).

Vi alle er også bærere av kulturer, og ens verdier og oppfatninger kan være selvfølgelig og riktige for en, men som det nødvendigvis ikke behøver å være det for andre mennesker. Det handler om å se betydelige forskjeller og likheter av familiemønstre, kjønnsroller, slektas betydning, barneoppdragelse, kjærlighet, sorg eller forhold til arbeid. Samt kjennskap til hvordan andre forholder seg til livets faser som sykdom, alderdom, generasjonskonflikter og håndtering av ulike sosiale utfordringer. Det innebærer å ha en kulturforståelse om hvordan kulturer faktisk styrer tenkning, følelser og handlinger aktører imellom, samtidig også ha et kritisk analytisk perspektiv på kultur som tilstedeværende i samhandlinger mellom mennesker. Det er dermed avgjørende å forstå seg selv og andre, og å ha en bevissthet om at alle er bærere av kulturer. En slik bevissthet betyr ikke at man har alle svarene på forhånd, men at man kan lære og å forstå mer av i samhandlingen med andre (Eide mfl. 2009, s.208).

Det er nødvendig som profesjonell hjelper å vise nysgjerrighet til det komplekse en ikke forstår (Gracia&Berg, 2021, s.114).

Jeg vil avslutningsvis presisere at det å akseptere forskjellige måter å oppdra barn på, er ikke det samme som å akseptere mangelfull og skadelig omsorg (Gracia&Berg, 2021, s.114).

KULTURALISERING OG INTEGRERINGSTILTAK I BARNEVERNET

Et begrep som også går under kulturelle forklaringer er *kulturalisering*. Ved at familiens situasjon blir forstått og forklart utfra deres kulturelle bakgrunn. Kulturalisering representerer en reduksjonistisk forståelse av sosiale problemer, som kan gi konsekvenser for videre undersøkelse og hvordan konkrete problemer løses (Rugkåsa mfl. 2017, s.55). Når kulturelle forhold settes i fokus risikerer det at blant annet de strukturelle forholdene som de sosioøkonomiske, diskriminering, barnevernets materielle eller organisatoriske rammer og begrensninger underkommuniseres (Rugkåsa mfl. 2017, s.66). Samt at komplekse situasjoner gis en essensialisert og stereotypisk fremstilling (Rugkåsa mfl. 2017, s.65). Det er dermed viktig som barnevernsansatt å være seg bevisst hvordan man begrunner og forstår familiens utfordringer og problemer. Da problemer som betraktes i utgangspunktet som sosiale problemer, kan fort kulturaliseres i arbeid med etniske minoritetsfamilier (Rugkåsa mfl. 2017, s.66).

Å ha en kontekstforståelse kan hindre stereotypiske og reduksjonistiske årsaksforklaringer, da en heller undersøker konteksten i samfunnet som begrenser eller muliggjør familiens handlinger. Kontekstforståelse vil si å forstå familiens praksis både individuelt og kollektivt samtidig (Eide mfl. 2009, s.215).

En annen konsekvens av kulturalisering er annengjøring. Annengjøring går ut på kategoriseringer mellom «vi» og «dem», hvor mennesker oppfattes og behandles som representanter for en kategori enn som selvstendige individer (Rugkåsa mfl. 2017, s.69-70). Det er viktig å understreke at når det er snakk om forskjeller i kultur er det mest rettet mot familiens kulturer og tradisjoner, og ikke de profesjonelles (Rugkåsa&Ylvisaker, 2018, s.204).

Barneverntjenesten har sterke normative føringer for hvordan barn og unges liv og fremtid bør være, og samfunnets forventninger til hvordan barn og unge skal ha det. Slik som Nicole

Hennum skriver i sin artikkel «*Makten i barnet*» (2015) er det ikke barn selv som har makt i seg selv til å definere seg. Det er gjennom at barn er representanter innenfor et symbol på sårbarhet og behov for beskyttelse som gjør at de får makt. De ulike feltene i samfunnet produserer kunnskap om barn. Noen kunnskaper om barn og voksne oppfattes som «naturlige» og selvfølgelig (Hennum, 2015, s.127 og 130). Det er dermed slik at barns velferd ikke kun er et spørsmål om foreldrenes plikt og ansvar, men også et felles samfunnsansvar (Hennum, 2015, s.129).

I barnevernfaglig arbeid er det oppfatninger om hva som er til barnets beste som regulerer handlinger og vurderinger. Det eksisterer gjerne klare forestillinger om hva som innebærer å være gode foreldre, hva som er en god barndom samt hvordan et godt hjem bør være. Barnevernsansatte har i kraft av sin rolle som representanter for samfunnets majoritet og posisjon et symbolsk makt til å definere familienes utfordringer, samt å sette krav til foreldrene til å oppnå til de definerte normalitetsgrensene ved barneoppdragelse og barneomsorg. Normalitetsgrensene kan før til at foreldre som ikke lever opp til majoritetens normalitetskrav stigmatiseres og i noen tilfeller får sanksjoner (Rugkåsa mfl. 2017, s.28-29).

Sett fra en annen side illustrer det hvordan barn på ulike måter anvendes for integrering av foreldrene med annen etnisk minoritetsbakgrunn. Barneverntjenesten stiller krav til disse foreldre om å veiledes i hvordan de bør være som oppdragere og foreldre i Norge (Hennum, 2011, s.139-140). Hennum (2011) referer til sine funn i datamaterialet hvor barns utfordringer blir forstått utfra kulturforskjeller, og deretter som saker tilhørende *kjernebarnevern*. Det vil si saker som omfattes av lov om barneverntjenester, som blant annet omsorgssvikt, atferdsvansker osv. Slike saker blir løst ved at det blir iverksatt hjelpetiltak etter barnevernlov § 4-4 (1992). Tiltakene skal hjelpe foreldrene til «å forstå og orientere seg i det norske samfunnet». Tiltakene som benyttes kan være knyttet til familien som helhet som for eksempel miljøarbeider/miljøterapeut i hjemmet. Eller knyttet til hvert enkelt familiemedlem, som støttekontakt. Begrunnelsene for hjelpetiltak går gjerne ut på at foreldrene skal ha muligheter til å endre seg og tilpasse seg de kulturelle normene for barneoppdragelse i samfunnet (Hennum, 2011, s. 157).

Barn og foreldre får ulike subjektposisjoner utfra at barn blir presentert som berettigende subjekter. Foreldre skal realisere denne forestillingen om barn som individer med egne rettigheter. Maktforholdene mellom foreldre og barn blir dermed forskjøvet i møte med barnevernet (Hennum, 2011, s.143).

Teorier om sosial klasse og klassebakgrunn ble utviklet rundt årsskiftet i 1900-tallet. Denne rangeringen viser til hierarkisk ordning, og maktrelasjoner mellom klassegruppene.

Grunnlaget for klasseperspektivet ble utviklet av Karl Marx og Max Weber.

Marx sin teori om klasser bunnet til det økonomiske aspektet, hvor klasse ble definert utfra hvilken relasjon folket hadde til produksjonsprosessen i samfunnet. Han delte det i tre sentrale klasser i det kapitalistiske samfunnet: borgerklassen, småborgerklassen og arbeiderklassen.

Weber hadde delvis et annerledes syn på klasse. Weber snakket heller om *statusgrupper* enn om klasser. Han mente at det som skilte mellom klassene var inntekt, utdanning og politisk ståsted. Samtidig at medlemmene i de ulike klassene/gruppene ikke nødvendigvis må ha de samme politiske oppfatninger eller målene (Mattson, 2015, s.73-74).

Ansatte i barneverntjenesten representerer en middelklasse verdi som oppfattes som den «normale» og «norske». Middelklassens identitet utviklet seg ved at de så seg i kontrast til bønder, borgerlig overklasse og etter hvert arbeiderklassen. På bakgrunn av denne utviklingen utøves dagens offentlige institusjoner og profesjonsutøvelse på middelklassens verdier og levemåter som tilhører majoriteten i samfunnet (Rugkåsa, 2012, s.38). Middelklassens verdier og syn på familielivet innebærer at både menn og kvinner skal delta i arbeidslivet og hjelpe til i hjemmet med barn og husarbeidet (Andersen mfl. 2012, s.192-193). En demokratisk familiestruktur anses som norm i majoritetssamfunnet, hvor lønnsarbeid og likestilling står sentralt. Arbeid er en viktig del av livet hvor det blir sett på som en arena for selvtutfoldelse og sosialt voksenliv (Andersen mfl. 2012, s.200).

Det dannes dermed distinksjoner mellom «oss» og «de» i møte med familier med en annen etnisk minoritetsbakgrunn. Hvor minoritetsetniske måter å organisere familielivet på settes ord på og må endres. Majoritets verdier og måten på familielivet legges ikke ord på da det anses som «normalen» og det «de andre» må streve for å oppnå (Skilbrei, 2010, s.45).

Inspirert av Pierre Bourdieu (1930-2002) og hans teori om kapital, kan klasse anses som en form for kapital. Bourdieu skilte mellom *økonomisk kapital*, *kulturell kapital*, *sosial kapital* og *symbolsk kapital*. Barnevernsansatte sitter med høyre kapital, både økonomisk, kulturell ved at de har bakgrunn fra Norge og høyre utdanning, samt sosial kapital. Ikke minst symbolsk kapital, ved den posisjonen de har (Mattson, 2015, s.75). Dermed er relasjonen

mellom barnevernsansatte og etniske minoritetsfamilier asymmetrisk, hvor barnevernsansatte på bakgrunn av sin posisjon og kapital får definisjonsmakt på hva som er «riktig» og «normalt». Middelklassen er noe de «opplever seg selv som». En type tilhørighet som blir en del av identiteten. Etniske minoritetsfamilier må integreres i middelklasse verdier for å bli som «dem» (Larsen, 2006, s.58).

OPPSUMMERING

Teorier jeg har tatt for meg tenker jeg er relevante for besvarelsen av oppgaven. Jeg har utfra min empiri kommet frem til presenterte teorier. Rollen og posisjonen som kontaktperson i barneverntjenesten tenker jeg er en ganske sentral del av yrkesutøvelsen. Teorier om kunnskap, kompetanse og mestring tenker jeg belyser de barnevernfaglige vurderingene som kan ligge til grunn ved tiltaksvalg. Jeg legger videre vekt på teorier om barnevernsarbeid med etniske minoriteter da nesten alle sakene som ble drøftet omhandlet etniske minoritets familier. Dermed har disse teoriene stor relevans for besvarelsen av oppgaven.

KAPITTEL 5:

METODE

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for den metodiske fremgangsmåten som har blitt anvendt i masteroppgaven. Metoden som benyttes skal bidra til å besvare på problemstillingen: På hvilke grunnlag setter kontaktpersoner i barneverntjenesten inn hjelpetiltak etter barnevernloven? Jeg har valgt en kvalitativ tilnærming for å belyse min problemstilling. Fokuset er å analysere meninger og virkelighetsforståelser, derfor egner seg denne metoden best for å belyse problemstillingen. Ved å anvende kvalitativ metode kan jeg undersøke virkeligheten fra barnevernkonsulentenes posisjon, samt å prøve å forstå deres fortolkninger av den (Järvinen & Mik-Meyer, 2017, s.10). I denne oppgaven er det empiriske materialet feltobservasjon som jeg har gjennomført ved tre seksjonsmøter i ulike kommunale barneverntjenester. Gjennom at jeg selv jobber i barneverntjenesten og min leder kjenner godt til andre ledere ved ulike barneverntjenestekontorer sendte min leder mail med infoskrivet mitt til de aktuelle ledere. Slik fikk jeg mulighet til å delta på to av mine feltobservasjoner. Den siste fikk jeg gjennom kjennskap til en barnevernleder. Forskjellene mellom de to første og den siste feltobservasjonen var at de to første kontorene jobber etter spesialistmodellen, hvor tjenesten er delt inn i team. De ulike teamene har ansvarsfordeling som tar

utgangspunktet i barns alder og hvilke typer tiltak de mottar. Det teamet hvor jeg gjennomførte min feltobservasjon hadde kun ansvar for undersøkelser. Jeg tenker at det gir meg mer dybdekunnskap om det aktuelle område, samtidig som det blir en avgrensning.

Den siste feltobservasjonen jeg gjennomførte var ved et kontor som jobber etter generalistmodellen. Dette betyr at kontaktpersonene ved barneverntjenesten følger barn og familier i alle faser av en sak. Jeg synes det ga meg mer innblikk i hva kontaktpersonene står i. Jeg fikk være med på drøftinger av resultater på tiltak og på eventuelt vurderinger av andre tiltak i familiene.

Før jeg møtte opp til seksjonsmøtene hadde barnevernledere i forkant sendt ut infoskrivet mitt som beskrev mitt masterprosjekt og om metoden jeg skulle anvende. Dermed trengte jeg ikke å presentere prosjektet mitt, men kun en kort presentasjon av meg selv som mastergradsstudent som forsker på barnevern. Jeg var tydelig både i infoskrivet mitt, men også da jeg presenterte meg selv om at jeg kun skulle observere, skrive anonyme notater på refleksjoner og drøftinger på hvordan kontaktpersonene i barneverntjenesten kommer frem til tiltak for familiene. For å kunne skrive ned hvordan kontaktpersonene argumenterte og drøftet seg frem til tiltak må jeg også skrive noe om familiens utfordringer. Jeg vil allikevel ikke skrive ned detaljerte opplysninger om familiene slik at det ikke vil være gjenkjennbart.

Feltobservasjon ga meg mulighet til å få frem variasjoner i barneverntjenestens arbeid og bredden av saker barnevernet jobber med. Ved å være tilstede og observere flere kontaktpersoner og deres fagledere drøfte saker og hjelpetiltak fikk jeg mulighet til å se hvordan kunnskap ble konstruert i fellesskap, samt de felles fortolkningene ved kontorene.

Ved den siste feltobservasjonen måtte jeg delta gjennom Teams på grunn av Covid-19 restriksjonene. Etter min oppfatning merket jeg ikke noe forskjell i forhold til å være fysisk tilstede under møtene, siden fokuset mitt kun var å lytte til det som ble sagt. Samt at jeg fikk sett alle kontaktpersonene og deres fagleder da det var en videokonferanse.

VITENSKAPELIG STÅSTED

Jeg vil redegjøre i denne delen for oppgavens vitenskapelige ståsted. Det vil bidra til at leseren lettere kan forstå valg og fremgangsmåter i oppgaven. Det er to perspektiver som ligger til grunn for min tenkning. Det ene perspektivet er interpretivisme. I motsetning til naturalisme, hvor forskere er opptatt av å formulere årsaks lover som forklarer, predikerer og

deduserer konkrete fenomener som kan testes gjennom observasjoner, legger interpretivisme vekt på aktørens meninger, tanker og motiver (Risjord 2014, 42). Risjord (2014) trekker blant annet frem Schutz som er opptatt av aktørens sunne fornuft, og legger vekt på forståelsen og tolkningen hos aktørene. Schutz trekker frem to teorinivåer: Aktørens og forskerens. Forholdet mellom forskerens og aktørens begreper er interaktive. Det vil si at forskernes begreper skal være begripelige for aktørene, og ikke så forskjellige. Forskerne vil da ha en funksjon som «oversetter» ifølge Charles Taylor, hvor aktør og forsker er på samme plan og like kompetente. Forskerens rolle er å erkjenne og avdekke mening ved handlinger som er regelkonstituert (Risjord 2014, 45). I forhold til hva jeg ønsker å undersøke i denne masteroppgaven er det å forstå hvordan virkeligheten er skapt og fortolket i kontaktpersonenes syn på blant annet oppdragelse, verdier og normer om familielivet. Det er disse som vil danne grunnlaget for valg av hjelpetiltak i familiene. Jeg som forsker ønsker å avdekke meninger og vurderinger ved valg av hjelpetiltak i barneverntjenesten, og å få det frem så godt jeg kan i oppgaven.

Det andre perspektivet som ligger til grunn for min tenkning er begrepet «thick description» som Geertz omtaler (Risjord 2014, 46). I den sammenheng legges det vekt på å kunne forstå aktørens handlinger utfra deres motiver, muligheter, situasjoner, resultater osv. På den måten avdekkes underliggende struktur av mening som handling gir uttrykk for iblant annet et gitt samfunn eller en kultur. Det motsatte er tynne beskrivelser, som ikke går i dybden. Spørsmålet som kan stilles er hvem i samfunnet avgjør hvem som har definisjonsmakten og som på den måten kan definere og tolke de underliggende strukturene i en gitt kultur. I oppgaven min er jeg opptatt av å belyse grunnlaget for kontaktpersonenes valg av hjelpetiltak i familiene, og i denne sammenheng er dette perspektivet aktuelt.

ANALYSEPROSESSEN

Inspirert av Michel Foucaults diskursanalyse er jeg opptatt av hvordan kontaktpersonene fremstiller virkeligheten som danner grunnlaget for valg av hjelpetiltak. Jeg vil i følgende kapittel beskrive hvilke premisser jeg legger til grunn for å utføre en diskursanalyse av mitt materiale. Diskursanalytiske tradisjoner bygger på en antagelse om hvordan vi forstår og snakker om verden på, gjør at den fremtrer for oss på bestemte måter. Dette medfører blant annet at noen handlinger fremstår som relevante og naturlige, mens andre som utenkelige (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 150 -151). Ofte dekker diskurs ideen om at språket er strukturert i forskjellige mønstre, som våre utsagn følger når vi opptrer innenfor forskjellige

sosiale domener (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 9). I denne sammenheng tenker jeg at bruk av diskursanalyse vil være nyttig for å besvare problemstillingen min. Ved å se hvordan ulike diskurser er konstruert vil man kunne forstå hva som danner grunnlag for hjelpetiltak i barneverntjenesten. Diskurser bidrar til å skape sosiale identiteter, sosiale relasjoner og kunnskaps- og meningssystemer (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 79). I min analyse ønsker jeg dermed å utforske hva de ulike utsagnene og drøftingene av saker gjør – hvilke diskurser løftes frem når barnevernsarbeidere skal sette inn hjelpetiltak. De forskjellige diskurser hver for seg representerer en bestemt måte å tale om og forstå den sosiale verden på. Videre kjemper de også om å oppnå hegemoni. Det vil si å oppnå overherredømme over de andre synspunktene, og at det bestemte synspunktet da vil være gjeldende (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 79).

Jeg har gått igjennom mitt empiriske materiale ved å ta for meg diskurser om blant annet synet på barn, barndom, foreldre, barneoppdragelse, medvirkning og ulike kulturforståelser og kulturelle praksiser. Dette har jeg gjort ved å markere de ulike kategoriene med hver sine farger. De diskursive forståelsene som kommer til uttrykk hos barnevernsarbeidere innenfor disse kategoriene i min empiriske data preger videre valg og handlinger som er mulige og relevante (Jørgensen & Phillips, 1999, s.18). Ved å anvende Foucaults diskursanalyse vil jeg forsøke å avdekke strukturen i vitensregimer, det vil si blant annet hva som kan sies, hva som er utenkelig eller hva som anses for sant og falsk (Jørgensen & Phillips, 1999, s.22). I denne sammenheng skal jeg også ta for meg Foucaults makt begrep. Makt er alltid knyttet sammen med viten, og gir både muligheter og begrensninger utfra de ulike diskursive feltene (Jørgensen & Phillips, 1999, s.23).

Jeg ønsker videre å analysere subjektposisjonene, det vil si se nærmere på hvilke posisjoner barn, foreldre og kontaktpersoner får på bakgrunn av diskursene i barneverntjenesten.

Analyseformen vil dermed også bidra til å synliggjøre større sosiale prosesser som spenner over makt og legitimitet. Da det til de ulike posisjonene knytter det seg noen forventninger om hvordan man en skal oppføre seg, og hva man kan si og ikke si. En kan også komme i situasjoner hvor det er posisjoner av flere motstridende diskurser, og det dermed oppstår en konflikt. Subjektposisjoner hvor det ikke er konflikt mellom posisjonene er resultatet av hegemoniske prosesser, hvor en bestemt diskurs fremstår som den objektive sannhet (Jørgensen & Phillips, 1999, s.53-54).

Som nevnt innledningsvis i metode kapittelet utførte jeg tre feltobservasjoner ved ulike barnevernkontorer for å innhente data for min oppgave. Jeg fikk prosjektet mitt godkjent av norsk senter for forskningsdata (NSD) før jeg begynte å ta kontakt med aktuelle informanter. I informasjonsskrivet mitt som informantene mine fikk tilsendt før feltobservasjonene, beskrev jeg forskningsprosjektet mitt, samt hva det vil innebære å delta i studien. Jeg beskrev videre målet med min feltobservasjon med å observere barnevernsarbeidere drøfte og diskutere saker, og utfall av sakene. Det viktigste ifølge personvernombudet er at de som deltar ved aktuelle studier er godt informert om studiene slik at de kan ta en helhetlig vurdering på hvorvidt de ønsker å delta eller ikke. Før jeg satte i gang med feltobservasjon informerte jeg også informantene mine muntlig i korte trekk hva masteroppgaven min omhandler, og formålet med feltobservasjonen. På denne måten forsikret jeg meg om at informasjonen er oppfattet, og at det er åpen for å stille med spørsmål om det er noe noen av informantene mine lurer på. Da det er en forskers ansvar å sikre at informasjonen virkelig er oppfattet (Dalland, 2012, s. 105-106).

Jeg informerte videre i informasjonsskrivet om at jeg kommer til å skrive ned notater på refleksjoner og drøftinger rundt tiltak for familier. Samt at jeg skal skrive anonyme notater, det vil si at jeg ikke kommer til å skrive ned hvem som sa hva, eller nevne noens navn. Videre at jeg heller ikke kom til å skrive detaljert om familienes utfordringer, kun kort om familienes primærproblematikk samt barnevernsarbeidernes refleksjoner og drøftinger i forhold til hvordan de kommer fram til hjelpetiltak. Ved å anonymisere datamaterialet vil det ikke være mulig å knytte enkeltpersoner til opplysningene i min oppgave (Dalland, 2012, s.102-103). Jeg opplyser også om at de anonyme dataene jeg samler inn kommer til å oppbevares til eventuelt senere forskning. Jeg har både informert skriftlig og muntlig om min taushetsplikt i forbindelse med forskningen, og at de anonymiserte opplysningene kun skal brukes for mitt forskningsarbeid (Dalland, 2012, s.104).

Informantene mine ble også orientert om at deltakelse i studien er frivillig (Dalland, 2012, s.105).

Det er krevende å kvalitetssikre kvalitativ forskning når det gjelder validitet og reliabilitet (Merrick, 1999, s.34). Reliabilitet går ut på hvorvidt en annen forsker hadde reprodusert samme resultat som den første forskeren. Det kan dreie seg om informantene hadde svart ulikt på de samme spørsmålene, eller i mitt tilfelle at sakene som ble drøftet hadde vært annerledes enn den første. Det kan også dreie seg om forskerens tolkninger av informantenes svar. Jeg har forsøkt å være så bevisst som mulig under observasjonene, samt vært opptatt av å få frem informantenes virkelighetsforståelse. Det er kun deres subjektive opplevelser som blir grunnlaget for konklusjoner og analytiske virkelighetsbilder i prosjektets funn.

Validitet handler om hvorvidt en metode er egnet til å undersøke det man vil undersøke. Videre handler det også om forskeren som person (Salner, 1989 i Brinkmann & Kvale, 2015, s. 277). Innenfor kvalitativ forskning er dette viktig ettersom det ikke er mulig å utelukke forskerens tolkninger og innflytelse. Det er dermed viktig å ha en bevisst tilnærming, og at forskeren har et reflektert syn på egne fortolkninger (Brinkmann & Kvale, 2015, s. 279). Forskerens vitenskapsteoretiske ståsted, verdi og kunnskapssyn har betydning for data som skapes (Drageset & Ellingsen, 2018, s.335).

Refleksivitet handler om at forskeren er selvbevisst sine holdninger og forutinntatte holdninger til forskningsspørsmålet. Samt også ta stilling til ens egne kontekstpåvirkninger som kultur, ideologi og historie (Merrick, 1999, s. 28-29). I denne sammenheng har jeg reflektert over mitt eget ståsted. Et dilemma i mitt prosjekt er at jeg selv jobber i barneverntjenesten med undersøkelse og hjelpetiltak. Jeg har jobbet i barneverntjenesten i nærmere tre år. Dermed har jeg innenfra kunnskap og kjenner til feltet. For meg har det vært viktig å forsøke å holde en distanse til feltet jeg forsker på som forsker, men samtidig å holde nærhet til feltet når jeg jobber som kontaktperson for familiene. Det er en balansegang som jeg synes har vært litt vanskelig i begynnelsen av forskningsprosjektet. Da jeg har vært preget av å være en del av systemet og feltet sammenlignet med de som ikke har innenfra kunnskap på feltet. Jeg har forsøkt å være så objektivt som mulig, med fokus på å få frem informantens argumentasjoner og virkelighetsforståelser uten at det skal være farget av mine tanker og tolkninger omkring det. Samtidig som jeg også er bevisst på at oppgaven min også vil bære preg av at jeg har innenfra kunnskap om feltet. Det kan tenkes at en annen forsker som ikke hadde innenfra kunnskap kunne ha sett etter andre ting enn det jeg har sett og valgt ut som viktig for min besvarelse av min oppgave.

Jeg har også reflektert over hvorfor jeg ønsker å finne mer ut om dette tema. Jeg har valgt å skrive om hjelpetiltak i barneverntjenesten på bakgrunn av at det engasjerer meg, og jeg er opptatt av å gjøre et godt barnevernfaglig arbeid som vil gagne barn og foreldre jeg møter. Dermed kan jeg ikke utelukke at engasjementet mitt bunner ifra at jeg jobber innenfor feltet.

KAPITTEL 6

PRESENTASJON AV FUNN

I dette kapitlet skal jeg presentere funnene fra det analytiske datamaterialet. Funnene jeg velger å presentere og vektlegger egner seg best etter min mening til å belyse min problemstilling. Jeg presenterer funnene mine utfra de ulike diskurser jeg har markert og kodet i datamaterialet mitt, hvor fokuset er å få frem informantenes selvforståelse rundt tema. Jeg kommer til å bruke begrepet hen i presentasjonen av funnene for å sikre anonymiteten og taushetsplikten.

HVORDAN BARNETS SUBJEKTPOSISJON BLIR OMTALT

Ved et av seksjonsmøtene diskuterte kontaktpersonene og deres fagleder om en mor som ruser seg hvor rusbruken hadde eskalert den siste tiden under Korona pandemien. Denne moren har omsorgen for et fire år gammelt barn. Kontaktpersonene fokuserte på barnet, og hvordan det er for hen å leve med en mor som ruser seg. En av kontaktpersonene uttrykte *«jeg er opptatt av å finne ut om hvordan omsorgssituasjonen til barnet er, om det er godt nok eller ikke, og hvor lenge eventuelt barnet har levd med at mor ruser seg på kveldstid etter at barnet er lagt. Jeg er ikke opptatt av om hun selger, eller hvordan hun får det finansiert under pandemien»*. Det vises her at barnet får posisjon som en som må beskyttes mot en skadelig omsorgssituasjon og er sårbar, hvor kontaktpersonens fokus er å finne ut av hvor mye barnet er blitt eksponert for og levd under med en omsorgsperson som har ruset seg. Deretter finne ut av hva slags hjelp barneverntjenesten kan tilby, eller eventuelt henviser til andre instanser som kan kompensere mangelen ved mors omsorgsevne. En annen kontaktperson uttrykte at *«det er uforenlig å ha omsorgen for barnet om mor ruser seg, og at mor må gå på urinprøvekontroll»*. Denne kontaktpersonen vurderer at det er nødvendig å sette inn kontrolltiltak i form av rusprøver for å finne ut av mors rusbruk og deretter finne ut av hvordan de skal hjelpe dette barnet. Barnets alder er også noe som ble vektlagt i drøftingen, og hvor skremmende og uforutsigbart det er for barnet i den alderen hvor det er avhengig av sin omsorgsperson.

Gjennom datamaterialet er begrepet barn nevnt utallige ganger. Barn blir også nevnt ved sammenhenger om å medvirke i sin situasjon og sak. Blant annet ble det drøftet en sak hvor et 8 år gammelt barn hadde fortalt om at hen ble utsatt for vold hjemme. Foreldrene til dette barnet hadde nektet i samtaler med barneverntjenesten om å ha utsatt barnet for vold.

Kontaktpersonen i saken ønsket å drøfte hva slags hjelpetiltak hun skal tilby familien, samt om hun skal sette inn hjelpetiltak med en gang eller bruke mer tid på å undersøke av den tiden som er igjen av undersøkelsen. En av kontaktpersonene sier *«ikke prøv å få innrømmelser om volden fra 8 åringen, men heller spør om dets hverdag ved å gjennomføre et livsforms intervju av barnet før du konkluderer med hjelpetiltak»*. Denne kontaktpersonen fokuserer på at barnets stemme om sin hverdag og situasjon skal komme frem før det konkluderes med hjelpetiltak, enn at barnet skal få et ansvar om å tilstå volden. Barn skal ha mulighet til å fortelle hvordan hverdagen er, og eventuelt hva de ønsker kunne være annerledes hjemme.

En annen kontaktperson uttrykker *«ta deg en tur med barnet, og fortell barnet at du skjønner at ting ble vanskelig og at vi barneverntjenesten tror på deg og ønsker å hjelpe deg. Det er noe å sette ord på det»*. Barnet blir her sett på som et individ med rettigheter til å bli hørt og sett. Samtidig som barnet også får den posisjonen som berettiget, som foreldre må rette seg etter selv om de fornekte det barnet har fortalt.

Det ble også drøftet en annen sak som også illustrerer barnet som berettiget, hvor barnet blir sett på som sårbar med behov for trygghet og beskyttelse. Kontaktpersonen forteller at de fikk melding om at et barn i barnehagen hadde uttalt seg om vold. Da kontaktpersonen hadde snakket med barnet hadde barnet fortalt om at mor lekte med barnet og at leken var skremmende for barnet. Videre uttrykte barnet at hen er redd for mamma når hun er sint. Mor hadde benektet for det barnet hadde fortalt. Kontaktperson uttrykker *«jeg har vært tydelig ovenfor mor om at vi er bekymret for barnet og om barnet kan bo med mor om mor ikke samtykker til hjelpetiltak»*. En annen kontaktperson sier: *«Hun trenger praktisk veiledning hjemme, hun trenger mer enn COS -P»*. Videre uttrykker en annen kontaktperson *«mor trenger veiledning både i emosjonell ivaretagelse, miljøterapeutisk oppfølging i hjemmet og avlastning for barnet»*. Her blir barnets uttalelser lagt sterkt vekt på, hvor kontaktpersonene har formidlet bekymring ovenfor mor som omsorgsperson selv om mor sier at hun ikke kjenner seg igjen i det. Barnet blir sett på som troverdig og tatt på alvor.

En annen kontaktperson spør *«har dere snakket nærmere med barnet om volden, hvordan mamma slår og når?»*. Kontaktpersonen svarer *«vi har ikke kommet inn på det enda»*. Videre

sier kontaktpersonen at de har fått opplysninger fra barnehagen om at barnet sliter med atferd. En annen kontaktperson spør hvor mange ganger kontaktpersonen har snakket med dette barnet, da svarer kontaktpersonen at hun har snakket kun en gang med barnet. Her vises det til at meldingens utgangspunkt som omhandlet bekymring for vold har blitt usynlig, og at kontaktpersonene legger vekt på å sette inn hjelpetiltak så raskt som mulig basert på samtalen med barnet samt opplysninger fra barnehagen om negativ atferd ved barnet. Da barnet avviker fra «normalen» samt har uttrykt redsel for mor.

I en annen sak som ble presentert ved seksjonsmøtet beskrev kontaktpersonen ungdommen på den måten: *«Ungdommen er svært følsom og ser liten og puslete ut. Hen burde egentlig ikke bo på institusjon»*. Denne ungdommen hadde blitt akutt plassert på bakgrunn av at hen hadde komme ut av skapet om sin legning, og var redd for familiens reaksjoner. Kontaktpersonen hadde snakket med foreldrene som hadde fremstått samarbeidsvillige, og villige til å samtykke til frivillig plassering for deretter å jobbe med kommunikasjonen mellom dem og ungdommen. Måten kontaktpersonen beskrev ungdommen gjorde at kontaktpersonene argumenterte for at hen burde flyttes til et sted hvor hen fikk tettere oppfølging, da ungdommen skilte seg ut fra de andre ungdommene på institusjonen ved å se liten og sårbar ut. Det kan tenkes her at kontaktpersonen vurderer at ungdommen er i behov av hjelpetiltak som har som formål at hen utvikler gode mestrings- og motstandsressurser.

Det kan hende ungdommen selv ikke oppfatter seg selv slikt, men får sin subjektposisjon utfra de beskrivelsene kontaktpersonene gir hen. Foreldrene hadde ikke visst om ungdommens legning, men hadde uttrykt at de er glad i hen uansett og at hen er velkomment hjem.

Kontaktpersonen i saken uttrykte *«jeg synes det er vanskelig å vurdere risikoen, og dermed velger jeg å følge magefølelsen min»*. Den andre kontaktpersonen som også følger saken sier *«jeg er usikker på hvor alvorlig det ungdommen har fortalt om foreldrenes reaksjoner er, men jeg tenker gradvis tilbakeføring med hjemmebasert veiledning»*. Deretter sier en annen kontaktperson om at *«det kanskje er lurt å sette inn tiltak som gjør barneverntjenesten trygge på at ungdommen ikke blir utsatt for det hen frykter, da det er en grunn til at hen uttrykker frykt»*. På bakgrunn av ansvaret og plikten barneverntjenesten har ovenfor barn og unge til å sikre seg om at det blir godt ivaretatt og er i sikkerhet, tas ungdommens frykt på alvor selv om foreldre uttrykker noe annet. Foreldrene og ungdommen får dermed ulike subjektposisjoner utfra barnevernets ståsted om hvordan barn og unge skal ha det og hva slags oppdragelse det skal få fra sine omsorgspersoner. Jeg tolker at kontaktpersonen ovenfor tenker at «normalen»

er at ungdommer skal kunne fortelle foreldrene ting uten å frykte dem, og at i dette tilfelle avviker det fra «normalen».

SYNET PÅ BARNDOM OG BARNEOPPDRAGELSE

Ettersom utviklingspsykologien slo til i 1900-tallet, har synet på barn og barndom endret seg. Dagens barndom og barneoppdragelse er farget av utviklingspsykologien, og ikke minst verdier utfra klassebakgrunn. Ved et av seksjonsmøtene beskrev kontaktperson det hun hadde observert ved et hjemmebesøk i en undersøkelsesfase. Det er tre barn i barnehagealder, mor og far. Hun fortalte *«de bor i veldig liten leilighet. Alle sover i samme seng. Det er trangt og masse leker overalt. Det som også var spesielt var at det minste barnet på ett år var satt i en lekegrind hvor hen ikke kunne bevege seg»*. Kontaktpersonens syn på hvordan barn skal ha det er her forskjellig fra familien.

En annen kontaktperson spør: *«Går disse barna i barnehage?»*. Kontaktpersonen svarer *«minste er ikke søkt barnehageplass til»*. Det kan tenkes at kontaktpersonene vurderer at det er viktig at barn går i barnehagen for å få stimuli og annet sted å leke og sosialisere seg enn hjemmet hvor det er lite plass å bolte seg på. En annen kontaktperson spør *«har dere fått inntrykk av at foreldrene har kontroll på ting? Og hvordan er den øvrige familiesituasjonen og dynamikken?»*. Kontaktpersonen svarer *«vi observerte et rart samspill mellom far og yngste barnet. Han tok barnet hele tiden opp og matet barnet med flaske NAN»*. Her kan det tenkes at kontaktpersonene har et syn på barneoppdragelse som er basert på at barn som er over ett år skal ha rutiner for spising, soving, leking osv. Svaret kontaktpersonen ga sin kollega viser at utfra observasjonen hun har gjort har hun et inntrykk av at foreldrene ikke har rutiner og kontroll på ting.

En annen kontaktperson sier at *«foreldrene er i behov av veiledning i forhold til rutiner, grenser, samspill og hva som er barnets behov slik at de kan lese barnets signaler»*. Faglederen deres uttrykte *«jeg tenker at dere burde ha flere observasjoner i hjemmet, slik at dere kan sammenligne litt. Bruke mer tid på å kartlegge hva foreldrene er i behov av slik at vi iverksetter riktig tiltak»*. Faglederen deres tenker her at det er viktig å undersøke mer enn å sette inn hjelpetiltak for tidlig. Ved å kartlegge og observere mer kan kontaktpersonen finne ut av hva som er mangelen og avviker fra at barna skal få den «normale» barndommen. Deretter sette inn riktig hjelpetiltak.

Kontaktpersonen uttrykte også om at «*minste barnet hadde ingen språk*». Her kan det tenkes at kontaktpersonen vurderer det som avvikende utfra at barnet må ha noe kompetanse i språket innenfor den alderen barnet har.

En annen sak som ble tatt opp og drøftet handlet om en alenemor og to barn. Barnehagen hadde meldt bekymring for barna på bakgrunn av mors omsorgsevne. Kontaktpersonen beskriver sin observasjon fra hjemmet: «*Mor viser ikke varme og omsorg ovenfor barna. Mor møter ikke barna på deres følelser*». Her er et godt eksempel barndom utfra utviklingspsykologisk perspektiv, hvor det blir begrunnet at barn er i behov av varme og omsorg fra sine omsorgspersoner, og ikke minst emosjonell ivaretagelse for å få en positiv utvikling og oppvekst. Kontaktpersonene argumenterte for at det må iverksettes hjelpetiltak i hjemmet i form av COS-P, avlastningshjem for barna og praktisk veiledning.

Kontaktpersonen uttrykker at «*dersom mor ikke samtykker må vi vurdere å pålegge*». I denne saken vurderes og argumenteres det om at det er nødvendig å sette inn hjelpetiltak med eller uten samtykke fra mor. Dette for å sikre positiv utvikling, da det ikke er kun forelderens plikt og ansvar men også samfunnets.

Neste sak som også illustrerer hvordan barnverntjenesten definerer barndom og hvordan barn og unge skal ha det handler om en ungdom som bor med sine foreldre og to søsken. Denne ungdommen hadde tatt overdose på ADHD medisiner. Ungdommen hadde den kvelden gått ut i bare pysj. På vei ut hadde hen truffet på far. Far hadde spurt ungdommen hvor hen skal. Ungdommen hadde svart at hen skulle ut å få frisk luft. Ungdommen hadde selv tilkalt ambulanse som stod utenfor huset som kjørte hen til sykehuset. Hen ble innlagt på sykehuset. Sykehuset fikk ikke tak i foreldrene før på morgenen etter. Kontaktpersonen uttrykker «*det er svært alvorlig og spesielt, hvordan en far ikke spør noe mer da han så at ungdommen går ut iført bare pysj nå i vinter*». En annen kontaktperson som også er kontaktperson i saken sier at «*ungdommen har ingen forhold til sine foreldre, det er ingen varme og kjærlighet mellom hen og foreldrene*». Utfra kontaktpersonenes bekymring viser det hva som er mangel i ungdommens omsorgssituasjon, hvor det er fraværende foreldre som ikke ser ungdommen. Det vurderes som risiko for ungdommens utvikling på bakgrunn av mangel på opplevelse av omsorg og kjærlighet. Kontaktpersonen opplyser videre om at «*ungdommen sitter mye alene inne på rommet sitt. Far ønsker tiltak fra barneverntjenesten og har innrømmet at han ikke kan møte dets behov*». Kontaktpersonen understreker her at foreldrene er i behov av hjelp for å kunne møte ungdommens behov og gi hen emosjonell støtte og ivaretagelse som er viktig for at hen skal kunne ha en positiv utvikling, føle mestring og styrke dets selvbylde. En annen

kontaktperson uttrykker at *«ungdommen er i behov av tettere oppfølging enn det foreldrene kan gi, kanskje luften med ungdommen hva som vil være bra for hen, for eksempel plassere hen i fosterhjem»*. Kontaktpersonen her er også opptatt av å høre med ungdommen selv hva hen tenker om sin situasjon, samt at kontaktpersonen snakker med hen om eventuelt fosterhjems plassering. Ungdommen deltar dermed i prosessen om sin situasjon, samtidig som det ikke skal ha ansvar for det som blir besluttet.

Det ble også drøftet en sak som omhandlet et barn i barneskole alder som hadde sagt til helsesykepleier på skolen om at foreldrene krangler, og at hen har sett at far slo mor. Samtale med foreldrene hadde de benektet volden, men far hadde innrømmet at han kan bli høylytt når han blir sint. Kontaktpersonen uttrykte at *«barnet sa i samtalen at hen blir redd når foreldrene krangler høylytt»*. En annen kontaktperson spør *«har du tatt opp det med foreldrene? Hva sier de til det?»*. Kontaktpersonen bekrefter det og svarer *«foreldrene bekreftet det og hadde gode refleksjoner rundt det og at det kan være skremmende for barn»*. Det vises her at kontaktpersonene er opptatte av å få frem barnets opplevelse av situasjonen med høyt konfliktnivå, og hva det kan gjøre med barn. Videre er de opptatt av å høre foreldrenes refleksjoner rundt det. Flere av kontaktpersonene argumenterer for å henvise foreldrene til familievernkontoret for både å jobbe med parforholdet, men også at foreldrene får psykoedukative verktøy for å kunne få mer kunnskap om barns behov og reaksjoner. Kontaktpersonen uttrykker *«jeg kommer også til å ha kontakt med familievernkontoret for å forsikre meg om at foreldrene følger dette opp»*. Barneverntjenesten har både en hjelpefunksjon men også kontrollfunksjon for å sikre at barn og unge lever under forhold som er helse- og utviklingsfremmende.

KULTUR OG ETNISITET

Gjennom feltobservasjonene ble det ofte drøftet og argumentert med familiens kultur og minoritetsetniske bakgrunn ved tiltaksvalg.

En av sakene omhandlet bekymring for vold mot barn da barnet i familien hadde uttalt seg om vold fra foreldrene. Ved neste samtale hadde barnet trukket det hen hadde fortalt om vold. Foreldrene benektet også volden. Denne familien hadde bakgrunn fra et asiatiske land. Kontaktpersonen i saken uttrykker at *«foreldrene har samtykket til hjelpetiltak, vi tenkte å sette inn veiledning»*. En annen kontaktperson sier *«jeg tenker at det er viktig å snakke om kulturelle forskjeller mellom Norge og hjemlandet deres»*. En annen kontaktperson uttrykker *«utfra erfaringer så ser man at foreldre fra det asiatiske landet er mer strenge og rigide på at*

barn skal gjøre det bra på alle områder og høre på foreldrene». Det fremstår for meg at kontaktpersonene kulturaliserer foreldrenes oppdragelses måte, og begrunner volden med kulturelle bakgrunnen til familien. Dermed argumenterer de for at veiledningen skal ha fokus på forskjellen mellom oppdragelsesstilen i Norge og deres hjemland. Samt hva som er greit/lov og ikke greit/lov. En av kontaktpersonene spør: *«Sa mor konkret hva de trenger hjelp til?».* Kontaktpersonen avkrefter det. En tredje kontaktperson sier *«utfra det du forteller tenker jeg foreldrene hadde hatt nytte av PMTO. Jeg tenker også at det er viktig at du utforsker nærmere hvordan barna er? Er de for eksempel kravstore? Det har betydning for hvordan foreldrene antagelig møter barna sine på?».* En fjerde kontaktperson bekrefter seg enig og uttrykker *«jeg tenker at det er viktig å undersøke mer ved å vise nysgjerrighet på dem, stille mor og far masse spørsmål og la de beskrive».* Kontaktpersonen uttrykker *«jeg har forsøkt, men foreldrene beskriver lite, i deres kultur er det å beskrive barn ikke vanlig».* I dette tilfelle fremstår kontaktpersonen med en stereotypisk holdning hvor det er skille mellom «oss» og «dem». Argumentasjonene er basert på kulturalisering og en reduksjonistisk forklaring på hvorfor foreldrene ikke beskrev barna sine i samtalene med barneverntjenesten.

En annen sak som også ble tatt opp handlet om bekymring knyttet til mors omsorgsevne ovenfor sine to barn. Mor har bakgrunn fra et land i Midtøsten. Kontaktpersonen i saken uttrykte *«ved observasjon av samspill mellom mor og barna er mor tydelig total fraværende. Mor responderer ikke på barna og virker lite engasjert og tilstede for dem».* Den ene kontaktpersonen sier *«det virker som om mor er utenfor toleransevinduet sitt, og derfor ikke kan vise sin omsorgsevne ovenfor barna».* En tredje kontaktperson uttrykker at *«mor sliter sikkert betydelig med sin psykiske helse. Det er viktig å kartlegge hennes bakgrunn for å finne mer ut av det. Innhente opplysninger fra UDI for å finne ut av hennes historie».*

Kontaktpersonen svarer *«mor sier veldig lite i samtalene med oss, jeg har presset på at vi er bekymret for hvordan barna har det hos deg. Mor stiller seg uforstående at noe handler om henne».* Den tredje kontaktperson sier *«Det er sikkert tabu om psykisk helse i det landet mor kommer fra. Kanskje ha med kultur tolk i samtale med mor og informere henne generelt om psykisk helse».* En fjerde kontaktperson uttrykker *«kanskje finne ut av hva slags tradisjoner det er i de landet mor kommer fra? Hvordan er deres syn på barneoppdragelse? Jeg tenker mor kan også være farget av deres tradisjoner og verdier».*

Her fremstår det også at kontaktpersonene forklarer mors væremåte og handlinger utfra kulturell praksis. Både mors psykiske helse og synet på oppdragelse og verdier blir årsaks

forklart utfra et kulturelt perspektiv. Andre ting som blant annet at mor er alene med to barn, ikke jobber og har en migrasjonshistorie legges lite vekt på.

Det kan tenkes at kontaktpersonene med å trekke frem kulturelle bakgrunnen kan tenke at de fokuserer på mangfoldperspektivet, ved å forsøke å forstå familien utfra deres kulturelle og etniske bakgrunn. Samtidig glemmer de at mangfoldperspektivet innebærer mye mer enn bare kulturelle bakgrunnen, men også handler om levekår, utdanning, helse, personlighet, religion og mye mer som preger ens liv.

Psykisk helse er et tema som gjentar seg i flere av sakene, hvor kontaktpersonene argumenterer for at det er et tema som er tabu i foreldrenes kultur og dermed underkommuniseres. Ved en annen sak hvor en ungdom slet med sin psykiske helse og hadde flere selvmordsforsøk ble det meldt bekymring for at foreldrene ikke snakket med ungdommen om hens psykiske helse og hvordan denne ungdommen hadde det. Flere kontaktpersoner argumenterte med hvordan enten de selv eller veiledere skulle snakke med familiene om psykisk helse i de ulike kulturene.

Her kan det tenkes at det også kan skyldes kulturell bakgrunn, samtidig som andre aspekter ved foreldrenes liv også er viktig å kartlegge/undersøke for å kunne iverksette riktig tiltak. Kan det være at foreldrene ikke har nok kunnskap eller kapasitet? Kanskje foreldrene er i stressende livssituasjoner eller kriser som gjør at de ikke har overskudd til å tenke på sin psykiske og fysiske helse. Det å undersøke familiens helhetlige situasjon er nødvendig da situasjoner ofte er komplekse, og ikke kan reduseres til enkle årsaksforklaringer som kulturell bakgrunn.

Et annet gjentakende tema var hvordan foreldre med en annen etnisk minoritetsbakgrunn skulle veiledes i den «norske» oppdragelsesstilen og verdiene. Det kan sees på som integrering av foreldrene ved å iverksette hjelpetiltak som er ment å endre foreldrenes oppdragelsesmåter og verdier. En sak som ble tatt opp som illustrerer dette godt handler om en alenemor med tre barn fra et land i Midtøsten. Ungdommen hadde uttalt seg på skolen om at mor er for streng og at hun ikke får gjøre det samme som de andre venninnene gjør. Blant annet å gå på fester og kle seg som sine venninner. Ungdommen følte seg kontrollert av mor. Kontaktpersonen som følger opp saken beskrev mor slik: «*Mor er en vanskelig dame å komme innpå. Mor har typiske trekk fra sin kulturelle bakgrunn*». Kontaktpersonen forklarte ikke hva hun mente med de typiske trekkene ved mor som viser til den bakgrunnen mor kommer ifra. En annen kontaktperson uttrykte «*det er viktig at ungdommen får utviklet en*

norsk identitet parallelt med at hen har en annen etnisk minoritetsbakgrunn og er muslim.

Mor må veiledes i dette, og hvordan hun kan møte ungdommen i midten». En tredje kontaktperson sa «mor må veiledes i hvordan det er å vokse opp som unge i Norge, hva er det som er normalt og hva det vil gjøre med ungdommen når det faller utenfor». Her viser kontaktpersonene til at denne moren er i behov av å integrere seg i Norge ved å endre sitt syn på barndom og barneoppdragelse. Da kontaktpersonenes syn på hvordan en ungdom skal ha det og oppdras virker som det er det «riktige» og «sanne». Mor må dermed få hjelp til å endre seg slik at hun gjør det «riktige».

Det kan også tenkes at kontaktpersonene kan ha en forestilling om at mors kultur innebærer at jenter og kvinner skal kle seg på en måte og oppføre seg anstendig, og det gjør det vanskelig når datteren gjør noe som er imot det. Det kan tenkes her at kontaktpersonenes forståelse av kultur er mer statisk.

Kontaktpersonen uttrykte også at *«ungdommen og mor har hatt flere konflikter, men mor snakker ikke med ungdommen i etterkant om hvordan hen har det. De snakker ikke om det som er vanskelig»*. En annen kontaktperson sier *«det er vanlig i deres kultur at man snakker ikke sammen om det som har vært, men bare går fremover»*. Her har denne kontaktpersonen en reduksjonistisk forklaring på hvorfor mor og ungdommen ikke kommuniserer med hverandre om det vanskelige og vonde. Det reduserer til at det skyldes deres kulturelle bakgrunn. Som jeg har vært innpå fører det til at kontaktpersonene mister muligheten til å se det helhetlige i familiens situasjon når det kun fokuseres på etnisitet, religion og kulturell bakgrunn. Andre måter å tilnærme seg på som blant annet å utforske klassebakgrunn, sosioøkonomiske faktorer og helse blir ikke nevnt.

BARNEVERNTJENESTENS YRKESUTØVELSE

Som kontaktperson i barneverntjenesten møter man familier, barn og unge som er i ulike vanskelige situasjoner, samt kriser. Det kan være at familiene har hørt negative ting om barneverntjenesten, eller selv hatt dårlige erfaringer. Det er dermed avgjørende å skape tillit og relasjon til foreldre, barn og unge en møter for videre å kunne hjelpe. Det er dermed ikke sagt at det alltid er lett å få til en god relasjon. Det er uansett viktig som kontaktperson å møte familier med anerkjennelse og erkjennelse. Ved et av seksjonsmøtene ble det drøftet en sak hvor en ungdom selv hadde tatt kontakt med barneverntjenesten og ønsket hjelp. Ungdommen hadde fortalt at far har vært mye sint, og kastet ting på veggen. Videre hadde ungdommen også sagt at far tvang hen til å spille piano. Kontaktperson i saken sier *«foreldrene har ikke*

ønsket veiledning, og sagt at de vil ordne det selv. Hvordan håndterer vi det?». Den andre kontaktpersonen i saken sier «mor synes far trenger veiledning og ikke hun da hun har god relasjon til ungdommen». Fagleder sier: «Det er viktig å utforske hvorfor foreldrene ikke samtykker til tiltak, kanskje ha med kultur tolk i møter for å trygge foreldrene om det skyldes frykt eller usikkerhet til barneverntjenesten». En tredje kontaktperson uttrykker «kanskje foreldrene er lei barneverntjenesten da det har vært sak tidligere?». Fagleder henvender seg til kontaktpersonene i saken og sier «synes det er fint at dere har satt opp ett nytt møte med mor og far for å høre med dem nærmere». Her vises det at kontaktpersonene og deres fagleder er opptatt av at foreldrene skal ha mulighet til å legge ord på opplevelsen de har av egen situasjon. Barneverntjenesten har i denne saken vurdert at foreldrene er i behov av intensivt hjelpetiltak, og forsøker å være nysgjerrige på å forstå foreldrenes ståsted for å kunne få til et samarbeid.

OPPSUMMERING

I dette kapitlet har jeg presentert funn fra min empiri som jeg tenker har relevans for oppgaven og besvarelsen av problemstillingen. Temaene jeg har løftet frem er hvordan barn og unge blir omtalt i drøftingene av saker, hvilke subjektposisjoner de får. Samt videre synet på barndom og barneoppdragelse i dagens samfunn, og psykologisk kunnskap om barns utvikling. Deretter om kultur og etnisitet, om hvordan kontaktpersonene argumenterer og årsaks forklarer ulike problemstillinger utfra disse kategoriene. Til slutt presenterer jeg også funn som jeg tenker presenterer barneverntjenestens yrkesutøvelse, med fokus på anerkjennelse og erkjennelse i møte med familier, barn og unge.

KAPITTEL 7

DRØFTING

I det følgende kapittel vil jeg drøfte funnene med utgangspunkt i presentert teori og utvalgt forskningslitteratur. Drøfting er en prosess hvor en viser det man har lært av forskningsprosjektet. Det viser man ved å se sammenheng mellom kunnskapen man tilegner seg og eksisterende teori og forskning. Det vil gi mulighet til å se sammenhenger mellom teoretiske perspektiver og funnene man har gjort ved å observere, tolke, analysere og vurdere.

I drøftingsprosessen tar jeg utgangspunktet i mine delspørsmål for besvarelsen av problemstillingen.

HVILKE BARNEVERN FAGLIGE BEGRUNNELSER SETTES TIL GRUNN VED TILTAKSVALGET?

Barneverntjenesten setter inn hjelpetiltak i familier hvor det utfra barnevernloven § 4-4.2, ledd foreligger særlige behov. Før å vurdere om en familie eller barn og unge har et særskilt behov for hjelp fra barneverntjenesten må det undersøkes ved samtaler, observasjoner og innhenting av opplysninger fra instanser som er i kontakt med barn. På den måten kan det kartlegges om i hvilken grad barn mestrer det som er vanlig og ønskelig for de utviklingstrinnene de befinner seg på (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s.59). Flere av kontaktpersonene ved seksjonsmøtene var opptatt av å få frem beskrivelser av barnet og ungdommen på en måte som avviker fra det som er «normalen», både atferdsmessig men også væremåte, kognitivt og følelsesmessig. De refererte både til det de hadde observert i samtalene, men også opplysninger fra skole og skolehelsetjenesten. Jeg har tidligere redegjort for kompetanselinjene, hvor det er delt inn i fire store linjer som tar utgangspunktet i barns mestring og kompetanse (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s.60). Utfra kontaktpersonenes beskrivelser av barn og unge kan det forstås at de barnevernfaglige vurderingene tas blant annet utfra et utviklingspsykologiskperspektiv. Hvor det vurderes deretter hva som er innenfor «normalen» og hva som er manglende. Ved et tilfelle beskrev en kontaktperson en ungdom som svært følsom, liten og puslete. Det kan tenkes her at kontaktpersonen vurderer denne ungdommen som annerledes enn jevnaldrende ungdommer. Dermed argumenteres det for å sette inn hjelpetiltak som skal ha som mål å gi mestrings- og motstandsressurser, samt å flytte ungdommen fra institusjonen. Det kan være nødvendig, samtidig som det er viktig å være bevisst på at i barneverntjenesten møter kontaktpersoner barn og unge som ofte er i vanskelige situasjoner og kriser. I slike situasjoner er en ikke klar over hvordan en reagerer og fremstår. Det kan dermed være lurt å ha flere samtaler og observasjoner før man vurderer og kommer frem til avgjørelser.

Ved de saker hvor kontaktpersonene vurderte at det var mangler ved barn og unges omsorgssituasjon, argumenterte de for hjelpetiltak som skal være forebyggende, og trygge oppvekstvilkårene for barn og unge samt å hindre en omsorgsovertakelse (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s.168).

Ved et tilfelle var kontaktpersonen i en sak som omhandlet uttalelse om vold fra et barn, mest opptatt av opplysningene fra skolen hvor det ble opplyste om skjev utvikling i forhold til

barnets jevnaldrende. Kontaktpersonen virket mest opptatt av å iverksette hjelpetiltak for å øke barnets kunnskap og mestring. Det førte til at bekymringen som i hovedsak omhandlet vold ble underkommunisert. I lys av Hennem (2016) viser det her om at det også er viktig å stille spørsmålstegn ved om kunnskap om barn kun er det beste for barn. Da den utviklingspsykologiske kunnskap om barn kan være til hjelp, men også bidra til både å kategorisere og definere barn. Samt redusere muligheten til å få et helhetlige perspektiv over barnets situasjon. Ved tilfellet beskrevet ovenfor kan barnets reaksjoner komme av omsorgssituasjonen i hjemmet som utfra barnets uttalelser er preget av vold fra omsorgsperson.

Det er videre viktig å være bevisst på at alle barn er forskjellige, og at det kan være uheldig når en kun blir opptatt av at barn skal lykkes med å oppnå kompetanse og mestring. Siden vi lever i et ekspertisesamfunn kan man fort bli opptatt av hva som er innenfor «normalen». Barn skal gjerne ved to års alderen kunne mestre å anvende mellom 20 og 50 ord. Barn som ikke mestrer det avviker gjerne fra det som betegnes som aldersadekvat utvikling. Ved en av saksdrøftingene argumenterte en kontaktperson som hadde vært på hjemmebesøk hos en familie om at to åringen ikke hadde noe språk. Det ble vurdert som avvikende utfra barnets alder. Det kan være avvikende, samtidig som det er viktig som kontaktperson å være bevisst på at det kan være flere årsaker til det. Kanskje barnet har senere språkutvikling enn andre barn, uten at det skal bety at barnet avviker fra «normalen». Eller at barnet har et hørselsproblem som må undersøkes. Videre kan det også tenkes at barnet har et senere språkutvikling på grunn av at barnet er tospråklig. Det jeg forsøker å poengtere her er at med et ekspertisesamfunn har vi også muligheten med all kunnskapen vi har tilgjengelig til å undersøke og kartlegge nærmere barns utvikling og omsorgssituasjon for å kunne videre iverksette riktig hjelpetiltak når det er nødvendig.

Jeg observerte også at drøftingene og argumentasjonene kontaktpersonene hadde ved seksjonsmøtene var preget av Vestens syn på barn og barndom. Som videre lå til grunn for de barnevernfaglige vurderingene. Alle kontaktpersoner ved seksjonsmøtene var opptatt av å høre hva barn og unge selv sa om sin situasjon. Her ser man at synet på barn og unge ikke lengre er passive mottakere av foreldrenes oppdragelse og samfunnet, men aktive subjekter som skal ta del i utformingen av egen barndom og samfunn (Bunkholdt & Sandbæk, 2008, s.17). Ved flere anledninger ble det nevnt av kontaktpersonene å snakke med barn og unge, utføre livsforms intervju, å høre med dem hva de tenker og ønsker om sin situasjon. Ved flere av sakene hvor barn hadde uttalt seg om vold fra omsorgspersoner ble dette tatt på alvor, selv

om omsorgspersonene benektet volden. Det kan forstås at det legges vekt på barn og unge som selvstendige individer med egne rettigheter, samt deres rett til beskyttelse, forsørgelse og deltakelse som barnekonvensjonen bygger på (1989).

Kontaktpersonene og deres fagledere var nesten ved alle drøftingene opptatt av barn og unges behov, og om det var behov for å iverksette hjelpetiltak. Synet på barn og unges behov har de siste tiårene endret seg på bakgrunn av større psykologisk og sosial bevissthet som utsprang seg i begynnelsen av 1900-tallet (Prout & James, 2015, s.8). Behovet barn og unge har for trygghet, kjærlighet, forutsigbarhet, emosjonell forståelse og støtte fra omsorgspersonene er bygget opp av psykologien og samfunnsviten gjennom systematiske studier av barn. En av sakene som ble drøftet beskrev kontaktperson mor som ikke viser varme og omsorg ovenfor sine barn, samt heller ikke møter barna på deres følelser. Her blir ikke barnets behov ivare tatt slik en omsorgsperson skal være i stand til (Woodhead, 2015, s.54-56). Det ble dermed understreket nødvendigheten av å iverksette hjelpetiltak.

Ved de saker hvor omsorgspersonene ikke gjenkjenner og tilpasser seg barnets behov drøftes og argumenteres det å iverksette hjelpetiltak for at barn og unge skal få en positiv utvikling og oppvekst.

Utfra Foucaults teori om diskurser (1960), har barneverntjenesten diskurs om synet på barn og barndom som utfra mine observasjoner virker ganske gjeldende ved drøftinger og argumentasjoner av saker. Eksempler på det som jeg også har presentert i kapittel om funn, er blant annet kontaktpersonen beskrivelser etter et hjemmebesøk om hvordan familien bodde, trangt, rotete og at alle sover i samme seng. Da det kan tenkes at utfra diskursen om barn og barndom skal barn og unge ha det fint hjemme slik at barn kan ha mulighet til å ha med venner hjem. Det skal være rutiner, samt at barn og unge skal være delaktige i sin oppvekst og sosialisering. Foreldre skal snakke med barn, også om temaer som kan være vanskelige som for eksempel psykisk helse som ble nevnt ved flere anledninger. Samt også reparere etter diskusjoner, krangling og uenigheter. Videre skal små barn gjerne begynne i barnehagen ved ett års alderen for å sosialisere seg med jevnaldrende for å få språklig stimuli. Denne diskursen om barn og barndom som kommer fra kunnskap om barneutvikling med dominans i Vesten har hegemoni når det argumenteres og vurderes ved tiltaksvalg (Prout & James, 2015, s.8). Barn og unge får en posisjon hvor de skal beskyttes og sikres at deres behov blir dekt (Jørgensen & Philips, 1999, s 53-54). Det kan tenkes at barneverntjenesten vil streve med å få til et godt samarbeid med foreldre som ikke deler den samme diskursen om barn og barndom.

HVORDAN BESKRIVER KONTAKTPERSONER VED BARNEVERNTJENESTENE TILTAKSVALGET UTFRA FAMILIENES ETNISKE MINORITETSBAGGRUNN?

Nesten alle saker som ble drøftet ved seksjonsmøtene omhandlet familier med etnisk minoritetsbakgrunn. Jeg undrer meg over hvorfor saker som omhandlet etniske minoriteter var overrepresentert. Det kan tenkes at kontaktpersonene kan synes at de sakene kan være utførende på bakgrunn av ulike kulturbakgrunn, referanserammer, språkkunnskaper og verdioppfatninger. Dermed tas det opp til drøft for å kunne sammen med andre kollegaer i tjenesten løfte frem kompetanse om minoriteters situasjon, kulturkompetanse og barneoppdragelse (Bunkholdt&Kvaran, 2015, s.52). Ved et av seksjonsmøtene hadde en kontaktperson gitt uttrykk for at utfra hennes erfaringer er asiatiske foreldre strenge når det gjelder at barn og unge skal gjøre det bra og lykkes. Det ble argumentert for at veiledningen skal ha vekt på oppdragelsesmåter og hvordan foreldrenes oppdragelse påvirker barn. Tiltaksvalget ble dermed vurdert utfra kontaktpersonens erfaringer med foreldrenes kulturelle bakgrunn som ble ansett som en «riktig» kilde. Dette er noe FAFO rapporten (2006) viser til utfra funnene, at det er forholdsvis høy sannsynlighet for at kontaktpersoner tar utgangspunkt i erfaringsbasert kunnskap (FAFO, 2006, s.62).

Et annet tema som også gjentakende ganger ble nevnt var foreldres kommunikasjon med barn og unge. Flere kontaktpersoner uttrykte at det ikke er vanlig i foreldrenes kultur å snakke med barn om vanskelige temaer, eller beskrive barn. Det kan tenkes at kontaktpersonene drøftet slike saker for å få innspill fra andre kontaktpersoners kompetanse i arbeid med etniske minoritetsfamilier. Det kan også forstås på den måten at kontaktpersonene har behov for å øke kunnskapen om etniske minoriteter, og at det er mangel på kunnskap og kompetanse.

Det kan være fint å ha noe bakgrunnskunnskap om familienes land, kulturelle og religiøse bakgrunn. Samtidig som det er viktig å ha en bevissthet om at for mye vekt på kulturforskjeller kan føre til at muligheten for å kunne se familiens helhetlige situasjon forhindres (Rugkåsa mfl. 2017, s.25). Saken ovenfor illustrer dette godt, hvor utgangspunktet for bekymringsmeldingen var barnets uttalelser om vold fra foreldrene. Kontaktpersonen knyttet volden og foreldrenes oppdragelsesstil til kulturen foreldrene kom ifra. Kontaktpersonen kategoriserte familien med «de» som representerer kategorien en asiatisk oppdragelsesstil som er basert på vold, strenge grenser og regler. Enn «vi» norske kontaktpersoner i barneverntjenesten representerer (Rugkåsa mfl. 2017, s.69-70). Tiltak som dermed ble argumenter for å sette inn i familien dreide seg om å gi foreldrene veiledning om kulturforskjeller mellom Norge og foreldrenes hjemland. Det kan forstås her at

kontaktpersonene kulturaliserer familiens situasjon (Rugkåsa mfl. 2017, s.55). Fokuset er rettet mot foreldrenes kulturelle bakgrunn, og ikke på kontaktpersonene eller de strukturelle forholdene (Rugkåsa & Ylvisaker, 2018, s.204). Da det kan være andre faktorer som begrenser eller muliggjør familiens handlinger. Det kan være stress i forhold til de sosioøkonomiske faktorene som gjør at foreldrene ikke har kapasitet til å følge opp barna på en god nok måte. Eller at foreldrene kan slite betydelig med sin psykiske helse, og kanskje ha sorg eller traumer fra hjemlandet. Det kan også skyldes generasjonsarv, hvor foreldrene selv har vokst opp med vold og psykisk press som de ubevisst overfører til sine barn uten at det har noe med kultur å gjøre.

Det jeg forsøker å poengtere her er at det er viktig å ha en kontekstforståelse i møte med etniske minoritetsfamilier, på den måten kunne ha en utforskende tilnærming for å forstå familienes praksis både individuelt og kollektivt (Eide mfl. 2009, 215). Samt også et mangfoldperspektiv, som innebærer mye mer enn bare kulturell bakgrunn (Gracia&Berg, 2021, s.114).

Det vil samtidig ikke si at det å ha en kulturforståelse ikke er nyttig og nødvendig. Da vi alle er bærere av kulturer og har klare verdier og oppfatninger om hva som er riktige for hver og en av oss. Det er dermed viktig å kunne lære og å forstå hvordan familier med en annen etnisk minoritetsbakgrunn oppfatter hva som er riktig for deres familie. Det vil være videre avgjørende ved vurderinger om hvilke hjelpetiltak som eventuelt er riktig å sette inn. Blant annet viste tall fra FAFO rapporten (2006) at flere foreldre med en annen etnisk minoritetsbakgrunn ikke ønsket tiltak i form av besøkshjem. Foreldrene ønsket ikke å sende barna sine til ukjente. I andre tilfeller kan det være vanskelig for etniske minoritetsfamilier å akseptere hjelpetiltak (FAFO, 2006, s. 65). For å kunne få forståelse, samt å komme bak mønstre av følelser, tanker og handlinger som familiene legger til grunn for deres væremåte og praksis er det vesentlig å utøve kultursensitivt (Eide mfl. 2009, s. 207-210). Det kan være utfordrende når foreldre ikke samtykker til hjelpetiltak som barneverntjenesten vurderer som nødvendig, eller har andre måter å utøve omsorg på. For eksempel som det ble nevnt flere ganger om at foreldrene ikke er vant fra deres kulturelle bakgrunn å snakke med barn. Det kan tenkes at foreldrene ikke er vant til det. Samtidig er det nødvendig som profesjonell hjelper å rette fokuset på det en ikke forstår og kan, samt å undersøke sine fordommer som preger en. Jeg tror at man kommer langt ved å vise ydmykhet og nysgjerrighet ovenfor familiene (Leira, 2009, s.90). På den måten å få til relasjon for videre å kunne hjelpe familiene med å sette inn

riktig tiltak. Videre også å forstå kultur som dynamisk begrep som kan forstås på forskjellige måter, forhandles og reforhandles (Gracia&Berg, 2021, s.114).

TILTAK FOR INTEGRERING AV FORELDRE MED ETNISK MINORITETSBAKGRUNN

En annen interessant observasjon jeg gjorde meg var hvordan kontaktpersonene drøftet og argumenterte for å iverksette tiltak som hadde som mål å integrere foreldre i det norske samfunnet. Som jeg har nevnt tidligere har barneverntjenestens diskurs på synet om hvordan barn og unge skal ha det en klart hegemonisk posisjon (Jørgensen & Phillips, 1999, s.53-54). Slik som en av kontaktpersonene argumenterte i en av saksdrøftingene om at en forelder må veiledes i hvordan det er å vokse opp som unge i Norge, og hva som er normalt for norske ungdommer å være med på. Selv om ungdommen i denne saken hadde uttrykt ønske om mer frihet og mindre kontroll fra forelderen, er det ikke nødvendigvis denne ungdommen som har makt i seg selv til å definere seg og sin situasjon. Samt hvordan hen vil ha det. I lys av Nicole Hennem sin artikkel «Makten i barnet» (2015) kan det forstås at barn og unge i barneverntjenesten har en posisjon som innebærer at de skal beskyttes, og ha en oppvekst hvor de kan delta i sosiale sammenhenger, samt et godt hjem hvor foreldrene gir dem emosjonell forståelse, støtte og oppfølging. Barn og unges velferd er ikke kun foreldrenes plikt og ansvar, men også et felles samfunnsansvar (Hennem, 2015, s.129).

Kontaktpersonenes argumentasjoner kan forstås at ungdommens ønsker om frihet til å kunne gå ut med venninner, delta på fester og å ha kjæreste defineres som normalt for norske ungdommer. Ungdommen får en posisjon som berettigende subjekt, hvor forelderen skal realisere ungdommens rettigheter (Hennem, 2011, s.157).

Kontaktpersonene definerer normalitetsgrensene på hvordan en ungdom skal ha det, og setter deretter krav til foreldrene om å oppnå til de definerte normalitetsgrensene (Rugkåsa mfl. 2017, s.28-29). Det kan dermed tenkes at kontaktpersonene er opptatt av at forelderen skulle veiledes i hva som er normalt for norsk ungdom, og at det er viktig for ungdom å utvikle en norsk identitet ved å være ute med venner, delta på sosiale treff samt også erfare det å ha kjæreste. Her blir ungdommens utfordringer i hjemmet forstått utfra kulturforskjeller, og hvor viktig det vil være å veilede forelderen til «å forstå og orientere seg i det norske samfunnet» (Hennem, 2011, s.157). Det kan være at det er kultur og religion som spiller inn, samtidig kan det også tenkes at det er andre faktorer som også har påvirkning på ungdommens og familiens situasjon. Som blant annet psykisk helse, migrasjonshistorie, traumer fra hjemlandet osv. som gjør at forelderen har et annet syn på det. Det kommer ikke frem i drøftingen da fokuset

kontaktpersonene har er på kulturelle forskjeller og forklaringer. Poenget mitt her er å vise hvordan kontaktpersonene argumenterer tiltaksvalget, da jeg undrer meg over om det kun skyldes kulturforskjeller og viktigheten med integrering av foreldre. Det kan også tenkes at dersom det ikke bare er kulturellforklaring, vil integreringstiltaket ikke hjelpe familiens situasjon da det ikke er det riktige tiltaket som familien er i behov av.

HVORDAN BLIR BARNES MEDVIRKNING TATT MED I AVGJØRELSER OM HJELPETILTAK?

Som jeg tidligere har vært innpå får barn og unge i barneverntjenesten en posisjon som berettiget, sårbare og med behov for beskyttelse. Jeg kan illustrere dette ved å vise til en sakene som ble presentert med primærproblematikk som omhandlet mors rusbruk. Kontaktpersonene her var opptatt av barnet som bodde med mor, og å finne ut av hvor mye barnet er blitt eksponert for og levd under med en omsorgsperson som ruser seg. Slik jeg så kontaktpersonenes drøftinger og argumentasjoner i saken er det med vekt på å snakke og høre med barnet og dets opplevelser. Nesten alle saker var kontaktpersonene og deres fagledere opptatt av barn og unges stemme, og hva de sa om sin hjemmesituasjon, ønsker om bosituasjon. Det er i tråd med barnekonvensjonens grunnpilarer (1989). Nemlig at barn og unge skal delta i utformingen av sin oppvekst og å ha muligheten til å uttrykke seg. Samtidig som kontaktpersonene også var opptatt av å drøfte hvordan på best mulig måte ivareta barn og unge slik at de blir godt forsørget av sine omsorgspersoner og opplever trygghet og beskyttelse (Bunkholdt & Sandbæk, 2008, s.17).

Blant annet presenterte en kontaktperson en sak om en ungdom som hadde forsøkt å ta livet sitt ved overdose av ADHD medisiner, og hva foreldrene gjorde i en slik alvorlig situasjon. Kontaktpersonene argumenterte om at omsorgen hjemme ble vurdert som risiko for ungdommens utvikling. I tråd med barnekonvensjonen art. 12 og barnevernloven §1-6 om barn og unges mulighet til medvirkning og innflytelse på sin situasjon. Samt også tilstrekkelig informasjon argumenterte en av kontaktpersonene om at man skal snakke med ungdommen om hva hen tror vil være bra, og lufte om eventuelt fosterhjems plassering. Det kan her sees at ungdommens medvirkning over sin situasjon ivaretas, samtidig som det er barneverntjenesten som utfra ungdommens uttalelser og barnevernfaglige vurderinger skal ta avgjørelse om hvilke tiltak som er hensiktsmessig å iverksette. Avgjørelsene ligger dermed hos barneverntjenesten som er de voksne profesjonelle som skal beskytte barn og unge (Prout & James, 2015, s.25).

På en annen side fremkommer det i Helsetilsynets rapport «*det å reise vasker øynene*» (2019) at barn i liten grad involveres i planlegging og utforming av hjelpetiltak (Helsetilsynet, 2019, s.47). Det kan her tenkes at barneverntjenesten har samtaler med barn og unge i undersøkelser, men at deres synspunkter og uttalelser i mindre grad løftes frem i vurderingene og begrunnelsene ved tiltaksvalg. Her tenker jeg sakene som kontaktpersonene argumenterte utfra kulturelle forklaringer belyser dette godt. Da kontaktpersonenes argumentasjoner og drøftinger fokuserte mest på foreldrenes kulturelle bakgrunn og iverksettelse av tiltak på bakgrunn av det, enn barn og unges uttalelser om vold og skremmende lek. Ved en anledning også basert på opplysninger fra skole enn barnets uttalelser om vold fra omsorgsperson. Det kan hende at kulturell bakgrunn også spiller inn, samtidig som det er viktig å vektlegge å utforske med respekt og ydmykhet hvordan det er for barnet (Ruud, 2011, s. 29-30). På den måten komme frem til hva som er barnets behov, og deretter å kunne ta beslutninger og avgjørelser til barnets beste.

I HVILKEN GRAD KAN KONTAKTPERSONENES POSISJON I BARNEVERNTJENESTEN HA PÅVIRKNING PÅ TILTAKSVALGET?

Delspørsmålet her tenker jeg er svært relevant i min besvarelse av oppgaven da kontaktpersonenes posisjon og bakgrunn er avgjørende for de argumentasjonene, vurderingene og beslutningene som tas. I lys av Pierre Bourdieu (1930-2002) besitter kontaktpersonene og deres fagledere i barneverntjenesten med betydelig mer sosial kapital, kulturell kapital, symbolsk kapital, og ikke minst økonomisk kapital (Mattson, 2015, s.75). Kontaktpersonene drøfter og argumenterer utfra kunnskap om barnets utvikling, og hva barn og unge er i behov av. De bruker ord og uttrykk fra fagterminologien som kan være ukjent og vanskelig å forstå for utenforstående som foreldre, barn og unge. Et godt eksempel her omhandler en sak hvor kontaktpersonene argumenterte og drøftet utfra bekymringer knyttet til mor. Hvor den ene kontaktpersonen argumenterer med at mor er utenfor toleransevinduet sitt, og derfor ikke evner å vise omsorg ovenfor barna sine. Begrepet toleransevindu er en del av fagterminologien og ofte tatt i bruk i vurderinger som tas i barneverntjenesten. Samtidig som dette begrepet kan være ukjent for moren i saken, og andre familier. Det kan dermed forstås slik at kontaktpersonene besitter med ressurser i form av kunnskaper, språkbruk og ideer som legitimerer forskjeller i makt og status mellom dem og familier.

Kontaktpersonenes posisjon, kapital og bakgrunn gir dem definisjonsmakt over hva som er normalitet og hva som er avvikende i barn og unges oppvekst (Larsen, 2006, s.58). Det var

noe jeg la merke til ved nesten alle saksdrøftingene hvor kontaktpersonene vektla hva som er barnets behov, og eventuelt hva som må kompenseres eller endres ved hjelp av hjelpetiltak. I disse saker fremmer og argumenterer kontaktpersonene det som er avvikende i barn og unges oppvekst. Det kan også forstås her utfra at kontaktpersonene representerer middelklassen, og dets syn og verdier på familielivet (Rugkåsa, 2012, s.38). Dette kan sees i sammenheng med kontaktpersonenes argumentasjoner på hvordan barn og unge skal ha det, både hjemme, men også i fritiden og sosialt sett. For eksempel kontaktperson i en av sakene som ble drøftet argumenterte med at barna bor trang, rotete og at alle sov i en seng. På den måte avviker fra majoritetens verdier og syn på barneoppdragelse, og blir utfra barnevernfaglige vurderinger ansett som skadelig for barn og unges utvikling. I lys av Nicole Hennem sin teori (2016) kan det være en risiko at det som ikke hører til middelklassen og overklassen bli nærmest foraktet og patologisert (Hennem, 2016, s.138). Det er her dermed viktig å være bevisst sin bakgrunn, syn og verdier på barndom og barneoppdragelse i møte med familier som ikke deler det samme.

Ved en av sakene som ble tatt opp ble det presentert stor bekymring for foreldrene, men at de ikke ønsker tiltak. Her viser det at selv om foreldrene ikke ønsker hjelp, vurderer barneverntjenesten at foreldrene er i behov av hjelp. Dette på bakgrunn av kontaktpersonenes posisjon som de profesjonelle. Fagleder her er opptatt av at kontaktpersonen i saken skal ha flere møter med foreldrene for at de skal kunne ha muligheten til å legge ord på oppfatningen av deres situasjon. Selv om foreldrene ikke ser behovet for hjelpetiltak slik barneverntjenesten vurderer kan det forstås her at fagleder er opptatt av at kontaktperson møter foreldrene med anerkjennelse og ydmykhet over det de ikke forstår av foreldrenes utsagn (Leira, 2009, s.90). På den måten også forsøke å få relasjon til foreldrene. Det kan være at foreldrene har hørt negative historier om barneverntjenesten, eller selv hatt negative erfaringer. Videre kan det også komme av at foreldrene bærer på følelser som skyld og skam over å skulle motta hjelp fra barneverntjenesten. En annen ting kan være at foreldrene føler at de ikke har kapasitet da de kan være i en krisesituasjon. Poenget mitt her er at det er viktig å være nysgjerrig på å forstå istedenfor å trekke forhastede konklusjoner.

Samtidig som barneverntjenesten utfra lovverket er pliktig til å gripe inn i familien når omsorgssituasjonen i hjemmet kan skade barn og unges helse og utvikling, jf. bvl. §1-1.

Helsetilsynets rapport «*det å reise vasker øynene*» (2019) fremkommer det i funnene at det kun er i 9 av de 106 sakene at foreldre ikke har samtykket til hjelpetiltak, slik det kommer

frem skiftelig i vedtak (Helsetilsynet, 2019, s.56). Jeg tenker utfra nevnt sak at det lave tallet kan også skyldes av at barneverntjenesten ønsker i ytterste grad å få til et samarbeid med foreldrene når det skal iverksettes hjelpetiltak. Det på bakgrunn av at barnevernansattes yrkesutøvelse er basert på humanistiske og demokratiske verdier (FO, 2019, s.3), med fokus på å styrke familiene i situasjoner de står i (Johnson & Yanca, 2010, s.19).

OPPSUMMERING

Gjennom drøfting viser jeg at det er flere elementer som kan påvirke tiltaksvalget i barneverntjenesten. Først og fremst tar jeg for meg de barnevernfaglige begrunnelsene som er basert på teorier om barns utvikling ved mestring og kompetanse. Jeg observerte gjennom saksdrøftingene at kontaktpersonene la hovedvekt på barns utvikling, hvordan forebygge eller kompensere for skjevutvikling. Jeg analyserer balansegangen mellom kunnskapen om barn og barns utvikling og emosjoner, og videre hvor grensen går ved å legge for mye vekt på kunnskap om barn.

Videre har jeg analysert kontaktpersonenes tiltaksvalg utfra familiens etniske minoritetsbakgrunn. Jeg analyserer hvordan familienes situasjoner blir årsaksforklart utfra kulturell bakgrunn, samt hvordan hjelpetiltak vurderes som formål for integrering av foreldre. Jeg drøfter videre nytten av å ha kulturforståelse, samtidig å være bevisst på at for mye vekt på kulturforskjeller kan føre til at familiens helhetlige situasjon ikke blir synliggjort ved valg av hjelpetiltak.

Jeg analyserer nærmere om barns medvirkning ved tiltaksvalg, og hvor bestemmende barn og unges medvirkning kan være. Jeg trekker også inn synet på barn og barndom i analyseringen.

Til slutt tar jeg for meg kontaktpersonenes posisjon og bakgrunn som har en avgjørende betydning for hvordan sakene blir drøftet, vurdert og begrunnet med eventuelt hjelpetiltak.

KAPITTEL 8

OPPSUMMERING OG AVSLUTNING

Hensikten med denne studien har vært å utforske kontaktpersoners argumentasjoner og drøftinger ved tiltaksvalg i barneverntjenesten. Jeg ønsket å se nærmere på hvilke barnevernfaglige begrunnelser som ligger til grunn, samt andre faktorer som har betydning for tiltaksvalget som kommer frem i argumentasjonene ved seksjonsmøtene. Blant annet synet på

barn og barndom, familienes kulturelle bakgrunn samt kontaktpersonenes posisjon. Besvarelsen på oppgaven min er på bakgrunn av empiri fra tre feltobservasjoner jeg har utført ved to barnevernskontorer. Samt tidligere forskning på feltet. Metoden jeg har anvendt har vært diskursteori. Da jeg tenker at det er interessant å analysere hvordan barneverntjenesten ser og definerer virkeligheten på i dette feltet, som videre vil danne grunnlag for hjelpetiltak.

«PÅ HVILKE GRUNNLAG SETTER KONTAKTPERSONER I BARNEVERTJENESTEN INN
HJELPETILTAK ETTER BARNEVERNLOVEN?»

Mitt hovedfunn som besvarer problemstillingen er at det er flere elementer som setter grunnlaget for om kontaktpersoner i barneverntjenesten tilbyr familiene og iverksetter hjelpetiltak. Det ene er de barnevernfaglig vurderingene som innebærer kunnskapen kontaktpersonene besitter med om barn og barnets utvikling. Slik jeg har presentert i oppgaven blir barn ofte vurdert utfra kompetanselinjene, hvor kontaktpersonene ser om barn har en aldersadekvat utvikling og mestring. Det gjøres både ved at kontaktpersonene drar hjem til familien og observerer samspill og samhandling. Samt innhenter opplysninger fra relevante instanser for å kunne få mest mulig opplysninger om barnet og dets utvikling. Kunnskapen kommer fra utviklingspsykologien som skjøt fart fra 1900-tallet. Jeg problematiserer i oppgaven både fordelene og ulempene med ekspertisesamfunn, hvor barn og unge nærmest blir målt opp og kategorisert utfra denne kunnskapen. Jeg understreker viktigheten av å se barn også utfra andre forutsetninger enn kun psykologisk kunnskap.

Det andre elementet er synet kontaktpersonene har på barn og unge. Hvor barn får tilegnet seg subjektposisjon utfra at de skal beskyttes, og at deres uttalelser er berettiget. Barn og unge skal både utfra lovverket, men også på bakgrunn av dets posisjon kunne bli hørt og ha mulighet til å medvirke i sin situasjon. På den måten kan kontaktpersonene vurdere hva slags hjelp som vil være til det beste for barnet. Selv om barn og unge skal bli hørt, å være med på å medvirke, er det barneverntjenesten som til syvende og sist tar avgjørelser. Utfra mitt funn er barneverntjenesten opptatt av å høre med barn og unge, og tar dem på alvor. Ved flere saker ble det argumentert utfra det barnet og ungdommen hadde fortalt, selv om foreldre benektet for deres uttalelser. Samtidig er det ikke alltid slik at barn og unges medvirkning og syn på sin situasjon like godt kommer frem i vedtak som fattes om hjelpetiltak.

Det tredje elementet er familienes kulturelle bakgrunn, hvor grunnlaget for hjelpetiltak ble argumentert og drøftet utfra kulturelle årsaksforklaringer. Det ble argumentert og drøftet om tiltak skulle iverksettes for at foreldrene skal kunne tilnærme seg en oppdragsmåte som

bidrar til at barn og unge får en positiv utvikling. Samt også integrere foreldre i det norske samfunnet, blant annet i hvordan det er å være ungdom i Norge eller hvordan barn skal vokse opp å ha det.

Det fjerde elementet som har stor betydning for vurderinger kontaktpersonene i barneverntjenesten tar ved tiltaksarbeid er kontaktpersonenes posisjon og bakgrunn. Posisjon i form av kunnskap som jeg allerede har nevnt, men også syn på barn og barndom som har nærmest en hegemonisk posisjon. For eksempel at ungdommer skal kunne delta ved sosiale sammenhenger, ha venner og kjæreste. Som jeg har belyst i teori kapittelet representerer barneverntjenesten middelklassens verdier og oppfatninger på familielivet og barndom. Det kan kollidere med verdier og oppfatninger familiene står for. Dermed er det viktig som jeg har skrevet om i oppgaven, at kontaktpersonene møter familiene med ydmykhet og nysgjerrighet for å få kunnskap om deres livssituasjon og oppfatninger. Samt også å være bevisst egen posisjon, verdier, tankesett og fordommer. På denne måten kunne kartlegge familienes situasjon, og videre tilby riktig hjelpetiltak som barn og familier er i behov av.

For å oppsummere ser vi her at det er flere elementer som danner grunnlaget for barneverntjenestens vurderinger og avgjørelser om å tilby og iverksette hjelpetiltak. En annen ting som er viktig å nevne er barnevernloven som angir barneverntjenestens ansvarsområder og oppgaver. Etter at barnevernloven i 2018 ble en rettighetslov er det lovfestet at barn og unge har rett til nødvendig barnevernstiltak når vilkårene for tiltak er oppfylt. Endringene i loven la også vekt på å styrke barn og unges medvirkning. Grunnlaget for hjelpetiltak blir også utfra lovens praksis sett på som barnets rett til nødvendig tiltak. Samtidig som vilkårene for tiltak kan variere utfra skjønnsmessige vurderinger fra kontaktperson og barnevernkontor. Da ingen saker eller situasjoner er like, og ting kan være mer komplekst enn som så.

Det som jeg synes hadde vært interessant videre å se nærmere på etter å ha skrevet denne oppgaven er bakgrunnen for at evidensbaserte tiltak i mye mindre grad blir tatt i bruk i barneverntjenesten. Utfra tidlig forskning på feltet kommer det frem at tiltaket råd og veiledning er ofte benyttet sammen med tiltak om samarbeidsteam og ansvarsgruppe (Helsetilsynet, 2019, s.49). Jeg tenker at det er viktig å undersøke nærmere da det er avgjørende for den hjelpen barneverntjenesten gir foreldre, barn og familier også har grunnlag i forskningsresultater, klinisk ekspertise og brukervedvirkning.

LITTERATURLISTE:

Andersen, L. & Aarseth, H. (2012). *Den likestilte familien i et klasseperspektiv: Mellom selvutfoldelse og fellesskap*. Ellingsæter, Anne Lise; Wideberg, Karin (Red.), *Velferdsstatens familier: nye sosiologiske perspektiver* (s.191-214). Gyldendal akademisk.

Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester* (LOV-1992-07-17-100). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>

Berg, B., Paulsen, V. (2021). *Møter mellom minoriteter og barnevernet – en introduksjon*.
Berg, B., Paulsen, V., (Red.). *Møter mellom minoriteter og barnevernet*. (s.11-19).
Universitetsforlaget.

Bufdir (01.12.2020). *Barn med hjelpetiltak*. Hentet fra:
https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Barn_og_unge_med_tiltak_fra_barnevernet/barn_med_hjelpetiltak/

Bufdir (12.06.2018). *Barnevernets tjenester og tiltak*. Hentet fra:
https://bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/Samarbeid_mellom_helse_og_barnevern/Tilbud_og_tjenester/Barnevernets_tjenester_og_tiltak/

Bufdir (17.07.2017). *Barneverntiltak til barn med innvandrerbakgrunn*. Hentet fra:
https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Barnevernstiltak_blant_barn_med_ulik_lan_dbakgrunn/

Bufdir (2017) *Saksbehandlerrundskrivet*. Hentet fra:
<https://bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/saksbehandlingsrundskrivet/>

Bunkholdt, V. & Kvaran, I. (2015). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. Oslo:
Gyldendal Akademisk

Bunkholdt, V. & Sandbæk, M. (2008). *Praktisk barnevernsarbeid*. Gyldendal Norsk Forlag AS.

Christiansen, Øivin. (2015). *Hjelpetiltak i barnevernet: En kunnskapsstatus*. Bergen: Uni Research Helse, Regionalt kunnskapssenter for barn og unge (RKBU Vest). Hentet fra
http://www.bufdir.no/global/Kunnskapsstatus_Hjelpetiltak_i_barnevernet.pdf

Dalland, O., (2012). *Metode – og oppgaveskriving for studenter*. Gyldendal Norsk Forlag.

Dragset, S., Ellingsen, S. (2010). Å skape data fra kvalitativt forskningsintervju. *Sykepleien forskning*, 5(4), 332-335. <https://doi.org/10.4220/sykepleienf.2011.0027>

Eide, k. Qureshi, N. Rugkåsa, M. Vike, H (red.) (2009). *Over profesjonelle barrierer*.
Gyldendal Akademisk.

Eide, S. & Skorstad, B. (2013). *Etikk – til refleksjon og handling i sosialt arbeid*. Gyldendal Norsk Forlag AS.

Fellesorganisasjon (FO) (2019). *Yrkesetiske grunnlagsdokument (Brosjyre)*.

[https://www.fo.no/getfile.php/1324847-](https://www.fo.no/getfile.php/1324847-1580893260/Bilder/FO%20mener/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf)

[1580893260/Bilder/FO%20mener/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf](https://www.fo.no/getfile.php/1324847-1580893260/Bilder/FO%20mener/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf)

Forvaltningsloven. (1967). Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (LOV-1967-02-10).

Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10>

Gjerustad, C., Grønningsæter, A., Kvinge, T., Mossige, S og Vindegg, J. (2006). *Bare fantasien som setter grenser? Om kommunenes bruk av hjelpetiltak i hjemmet*. Fato- rapport 545 Oslo: Fafo

Gracia, E., Berg, B. (2021). *Kultursensitivitet er individsensitivitet – erfaringer fra PROKUS-prosjektet i Groruddalen*. Berg, B., Paulsen, V., (Red.). *Møter mellom minoriteter og barnevernet*. (s.98-114). Universitetsforlaget.

Hennum, N. (2011). *Barnevernssamtaler som integreringsverktøy*. Bø, B. (Red.). *Multikulturell teori og flerkulturelle praksiser: artikler om norsk minoritetspolitikk*. (s. 139-159). Abstrakt forlag.

Hennum, N. (2015). Makten i barnet. *Tidsskrift Norges barnevern*, 92(2), 124-138.

Hennum, N. (2016). *Barnevernsbarn i ekspertisesamfunn: Tid for refleksjoner*. Kroken, R., Madsen, O. (Red.). *Forvaltning av makt og moral i velferdsstaten: fra sosialarbeid til «arbeid med deg selv»?* (s. 131-151). Gyldendal akademisk.

James, A & Prout, A. (2015). *Constructing and reconstructing childhood: A new paradigm for the sociology of childhood? Provenance, promise and problems*. Routledge.

Johnson, L. & Yanca, S. (2010). *Social work practice*. Pearson Education (US).

Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (2017). *Kvalitativ analyse. Syv traditioner*. Hans Reitzels Forlag.

Jørgensen Winther Marianne & Phillips Louise (1999). *Diskursanalyse som teori og metode*. Roskilde Universitetsforlag.

Kvale, S., Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. Gyldendal Akademisk.

Larsen, Nanna Brink. (2006). Fra «interkulturelle kompetenser» til et interseksjonelt blikk. – O, sosialarbejderes sans for arabisktalende mødres positioner. *Kvinder, køn & forskning*, 57-68.

Leira, H. (2003). *Det gode nærvær, kulturens psykologiske betydning*. Fagbokforlaget.

Mattson, Tina. (2015). *Interseksjonalitet i sosialt arbete: teori, refleksjon och praxis*. (2 oppl.) Gleerups utbildning.

Merrick, E. (1999). *An exploration of quality in qualitative research: Are "reliability" and "validity" relevant?* In M. Kopala & L. A. Suzuki (Eds.), *Using qualitative methods in psychology* (p. 25–36). Sage Publications.

Prop. 106 L (2012-2013). *Endringer i barnevernloven*. Barne- og familiedepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop-106-l-20122013/id720934/>

Regjeringen.no (06.04.2016). *Retningslinjer om hjelpetiltak, jf. barnevernloven § 4-4*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/retningslinjer-om-hjelpetiltak-jf.-barnevernloven--4-4/id2482116/?ch=5>

Risjord, Mark. 2014. *Philosophy of Social Science. A Contemporary Introduction*. London: Routledge.

Rugkåsa, M. Ylvisaker, S. Eide, K. (2017). *Barnevern i et minoritetsperspektiv*. Gyldendal Akademisk.

Rugkåsa, Marianne; Ylvisaker, Signe (2018). *Kultursensitivitet*. Ask, Torunn Alise; Eide, Solveig Botnen (Red.). *Barnevernets begreper – i bevegelse*. Kapittel 10. s. 200-214. Gyldendal Akademisk.

Rugkåsa, Marianne. (2012). *Likhetens dilemma – Om sivilisering og integrasjon i den velferdsambisiøse norske stat*. (1 utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.

Ruud, A. (2011). *Hvorfor spurte ingen meg*. Gyldendal Norsk Forlag AS.

Shulman, L. (2003). *Kunsten å hjelpe individer og familier. Bind 1*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Skilbrei, May-len. (2010). *Den som står med begge beina planta på jorda står stille: Om kjønn og klassereiser*. Dahlgren, Kenneth; Ljunggren, Jørn (Red.) *Klassebilder: ulikhet og sosial mobilitet i Norge*. (s.43-57). Universitetsforlaget.

Statens helsetilsyn (2019). *Det å reise vasker øynene*. Oslo.
https://www.helsetilsynet.no/globalassets/opplastinger/publikasjoner/rapporter2019/helsetilsynet_rapport_unummerert_gjennomgang_106_barnevernsaker.pdf

Statistisk sentralbyrå (02.07.2020). *Barnevern*. Hentet fra: <https://www.ssb.no/barneverng>

Statsforvalteren i Oslo og Akershus (25.07.2018). *Nye endringer i barnevernloven fra 1. juli*. Hentet fra: <https://www.statsforvalteren.no/nn/Oslo-og-Akershus/Barn-og-foreldre/Barnevern/nye-endringer-i-barnevernloven-fra-1.juli/>

Woodhead, M. (2015). *Constructing and reconstructing childhood: Psychology and the cultural construction of children's needs*. Routledge.

